

Hodnocení potenciálu cestovního ruchu pro zdravotně postižené návštěvníky
v Písku a okolí

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

**Hodnocení potenciálu cestovního ruchu pro zdravotně
postižené návštěvníky v Písku a okolí**

Bakalářská práce

Autor práce: Denisa Voráčková

Vedoucí práce: Ing. Ivica Linderová, PhD.

Jihlava 2020

V Š P

J

Vysoká škola
polytechnická
Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: **Denisa Voráčková**
Studijní program: **Ekonomika a management**
Obor: **Cestovní ruch**
Název práce: **Hodnocení potenciálu cestovního ruchu pro zdravotně postížené návštěvníky v Písku a okolí**
Cíl práce: **Analyzovat a zhodnotit potenciál cestovního ruchu pro zdravotně postížené návštěvníky v Písku a okolí**

Ing. Ivica Linderová, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce

RNDr. Eva Janoušková, Ph.D.
vedoucí katedry
Katedra cestovního ruchu

Abstrakt

VORÁČKOVÁ, Denisa: Hodnocení potenciálu cestovního ruchu pro zdravotně postižené návštěvníky v Písku a okolí. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce: Ing. Ivica Linderová, PhD. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Jihlava 2020. 90 stran.

Cílem bakalářské práce je analyzovat a zhodnotit potenciál Písku a okolí pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob. Bakalářská práce vymezuje pojem sociální cestovní ruch, zabývá se jeho charakteristikou, vývojem a legislativou. Analyzuje připravenost poskytovatelů služeb cestovního ruchu na tento segment zákazníků, přispívá k pochopení specifických požadavků zdravotně postižených osob a vybízí k odstranění bariér u zařízení cestovního ruchu.

Klíčová slova

Bezbariérovost; Cestovní ruch zdravotně postižených osob; Osoba se zdravotním postižením; Potenciál cestovního ruchu; Sociální cestovní ruch.

Abstract

VORÁČKOVÁ, Denisa: Evaluation of tourism potential for visitors with disabilities in Písek and the surrounding area. Bachelor thesis. College of Polytechnics Jihlava. Department of Tourism. Supervisor: Ing. Ivica Linderová, PhD. Degree of qualification: bachelor. Jihlava 2020. 90 pages.

The aim of the bachelor thesis is to analyze and evaluate the potential of tourism for disabled visitors in Písek and the surrounding area. The thesis defines concept of social tourism, deals with its characteristics, development and legislation. In general, it analyzes the readiness of tourism service providers for this segment of customers, contributes to understanding the specific requirements of disabled people and encourages the removal of barriers in tourism facilities.

Key words

Accessibility; Barrier-free; Disable people; Potential of tourism; Social tourism; Tourism of disabled people.

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušila autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ.

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědoma toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výtěžku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 14. 11. 2019

.....

Podpis studentky

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce Ing. Ivici Linderové, PhD., za ochotu, věnovaný čas, cenné rady, připomínky a pomoc v průběhu zpracování této práce. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za podporu během studia.

Obsah

Seznam obrázků.....	10
Seznam tabulek.....	10
Seznam použitých zkratk 11	11
Úvod.....	13
1 Rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením.....	14
1.1 Cestovní ruch osob se zdravotním postižením.....	15
1.1.1 Znaky a charakteristiky cestovního ruchu osob se zdravotním postižením 16	
1.1.2 Vývoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením v Evropě a v České republice.....	19
1.1.3 Zdravotně postižení návštěvníci v cestovním ruchu.....	21
1.1.4 Organizace a programy podpory cestování zdravotně postižených osob	27
1.2 Potenciál cestovního ruchu osob se zdravotním postižením.....	30
1.2.1 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu osob se zdravotním postižením ..	30
1.2.2 Přínosy podpory cestovního ruchu osob se zdravotním postižením.....	32
1.2.3 Legislativní úprava vztahující se k cestovnímu ruchu zdravotně postižených osob v Evropě a ve světě	33
2 Analýza potenciálu města Písek a jeho okolí pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob.....	38
2.1 Cíl a metodika zkoumání	38
2.2 Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu zdravotně postižených osob 44	
2.2.1 Přírodní atraktivity	45
2.2.2 Kulturně-historické atraktivity.....	49
2.2.3 Kulturně-společenská zařízení.....	54

2.2.4	Ostatní atraktivita	57
2.3	Realizační předpoklady	61
2.3.1	Ubytovací zařízení	61
2.3.2	Pohostinská zařízení	63
2.3.3	Sportovně rekreační zařízení	64
2.3.4	Bezbariérová přeprava	66
2.3.5	Cestovní kanceláře, cestovní agentury a webové portály	69
2.4	Selektivní předpoklady	70
2.5	Zhodnocení potenciálu Písku a okolí pro rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením	72
	Shrnutí	74
	Závěr	76
	Seznam použité literatury	78
	Seznam použitých internetových zdrojů	80
	Přílohy	87

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Mapa okresu Písek (Český statistický úřad)	39
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Dělení zdravotních postižení	22
Tabulka 2 - Přehled počtu osob se zdravotním postižením v České republice.....	23
Tabulka 3 - Procentuální porovnání počtu zdravotně postižených osob mezi roky 2007 a 2013	23
Tabulka 4 - Kategorie tělesného postižení dle míry postižení.....	24
Tabulka 5 - Seznam měst a obcí v okrese Písek	40
Tabulka 6 - Stupnice hodnocení potenciálu cestovního ruchu zdravotně postižených osob.....	40
Tabulka 7 - Hodnotící kritéria na úrovni vybrané oblasti.....	42
Tabulka 8 - Bezbariérovost národních přírodních rezervací v Písku a okolí.....	45
Tabulka 9 - Bezbariérovost přírodních rezervací v Písku a okolí.....	46
Tabulka 10 - Bezbariérovost přírodních památek v Písku a okolí.....	47
Tabulka 11 - Přehled bezbariérovosti hradů v Písku a okolí	50
Tabulka 12 - Přehled bezbariérovosti zámků v Písku a okolí.....	51
Tabulka 13 - Přehled bezbariérovosti tvrzí v Písku a okolí	51
Tabulka 14 - Přehled bezbariérovosti kostelů v Písku a okolí.....	53
Tabulka 15 - Přehled bezbariérovosti muzeí a galerií v Písku a okolí	55
Tabulka 16 - Přehled bezbariérovosti divadel a kin v Písku a okolí.....	56
Tabulka 17 - Přehled bezbariérovosti naučných stezek v Písku a okolí.....	58
Tabulka 18- Přehled bezbariérovosti rozhleden v Písku a okolí	60
Tabulka 19 - Přehled bezbariérovosti jiných atraktivit v Písku a okolí.....	61
Tabulka 20 - Přehled bezbariérových ubytovacích zařízení v Písku a okolí	62
Tabulka 21 - Přehled bezbariérových pohostinských zařízení v Písku a okolí	63
Tabulka 22 - Přehled bezbariérovosti sportovně-rekreační zařízení v Písku a okolí.....	64
Tabulka 23 - Bezbariérovost spojů MHD v Písku a okolí	66
Tabulka 24 - Přehled bezbariérovosti stanic a nástupišť v Písku a okolí	68
Tabulka 25 - Přehled CK a CA v Písku a okolí	69
Tabulka 26 - Hodnotící kritéria na úrovni šetřené oblasti Písek a okolí.....	73

Seznam použitých zkratek

BB	zcela bezbariérové
BWC	bezbariérové WC
CA	cestovní agentura
ČB	částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem
ČD	české dráhy
CHKO	chráněná krajinná oblast
CK	cestovní kancelář
ENAT	European Network for Accessible Tourism
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FHA	Family Holiday Association
IMSERSO	Instituto de Mayores y Servicios Sociales
ISTO	The International Social Tourism Organization
MHD	městská hromadná doprava
ND	nedostupné
NP	národní park
NRZP	Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky
OSN	Organizace spojených národů
PREDIF	Platforma Representativa Estatal de Personas con Discapacidad Física
SZ	sociální zařízení
TIC	turistické informační centrum
TP	těžké postižení

UNWTO	United Nations World Tourism Organization
UZ	ubytovací zařízení
VCHÚ	velkoplošné chráněné území
VN	veřejnosti nepřístupné
WHO	World Health Organization
ZTP	zvláště těžké postižení
ZTP/P	zvláště těžké postižení s průvodcem

Úvod

Cestovní ruch patří mezi nejdynamičtěji rozvíjející se odvětví světové ekonomiky. Má výrazný podíl na vzniku nových pracovních míst, přináší dané destinaci finanční prostředky, přispívá ke zvyšování životní úrovně, navazování kontaktů a významně se tak podílí na regionálním rozvoji. Avšak ne všichni lidé mají při účasti na cestovním ruchu stejné možnosti. Proto je nutné podniknout určitá opatření vedoucí ke zpřístupnění cestovního ruchu pro širokou skupinu lidí.

Handicapovaní lidé tvoří významný segment zákazníků cestovního ruchu, jejichž počet neustále roste. Tato skupina lidí má však specifické potřeby a požadavky, které pokud nejsou splněny, brání zdravotně postiženým osobám v účasti na cestovním ruchu.

V současné době se podmínky pro cestování osob se zdravotním postižením zlepšují. Vznikají právní předpisy, projekty a organizace, jejichž cílem je zpřístupnit cestovní ruch všem lidem bez rozdílu. Stále se však setkáváme s tím, že se na handicapované osoby, jako na zákazníky cestovního ruchu zapomíná. Konkrétně jejich specifické potřeby jsou velmi často opomíjeny a zdravotně postižené osoby tak nemohou naplno využívat možností, které cestovní ruch nabízí.

Bakalářská práce se zabývá hodnocením potenciálu cestovního ruchu pro zdravotně postižené návštěvníky v Písku a okolí. Na základě získaných výsledků budeme moci posoudit, jak jsou poskytovatelé služeb cestovního ruchu na tuto specifickou skupinu zákazníků připraveni.

V teoretické části bakalářské práce se dozvíme základní informace, znaky a charakteristiky sociálního cestovního ruchu. Budeme se zabývat jeho vývojem, předpoklady pro rozvoj a přínosy. Vymezíme specifické potřeby zdravotně znevýhodněných osob a legislativní úpravu vztahující se k cestovnímu ruchu a právům handicapovaných osob.

Praktická část je zaměřena na hodnocení připravenosti poskytovaných služeb cestovního ruchu zdravotně postiženým návštěvníkům v Písku a okolí. Pozornost je věnována zejména možnosti bezbariérové návštěvy přírodních atraktivit, kulturně-historických, kulturně-společenských zařízení a v neposlední řadě možnosti využití služeb ubytovacích a pohostinských zařízení.

1 Rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Cestovní ruch je velkým trendem současné doby. Díky jeho významu, ekologickým, ekonomickým či sociálním dopadům jej můžeme zařadit mezi nejdynamičtější se rozvíjející oblasti světového hospodářství. Pozitivně působí na fyzické a duševní zdraví, přispívá ke zlepšení kvality života místních obyvatel, umožňuje poznávání odlišných kultur, zvyků a tradic, což vede k osobnímu rozvoji a vzájemnému respektu. Díky cestovnímu ruchu vzniká stále více pracovních míst a roste také povědomí místních obyvatel a návštěvníků v oblasti trvalé udržitelnosti (Linderová, 2013, s. 8).

Definic cestovního ruchu je celá řada. K těm nejznámějším patří definice Světové organizace cestovního ruchu UNWTO, která zní takto: „*Cestovní ruch zahrnuje činnost lidí cestujících a zdržujících se mimo své obvyklé prostředí po dobu nejvýše jednoho roku za účelem rekreace, obchodu nebo z jiného důvodu*“.

Gúčík (2001, In Linderová, 2013, s. 13) definuje cestovní ruch jako „*soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pohybem osob mimo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase. Jejich cílem je odpočinek, poznávání, zdraví, rozptýlení a zábava, kulturní a sportovní vyžití, služební cesty, tj. získání komplexního zážitku*“.

Právo cestovat by mělo být dostupné všem občanům bez rozdílu, stejně jako právo na svobodu pohybu, dovolenou a volný čas, ukotvené v české legislativě (Všeobecná deklarace lidských práv). V současné době však stále existuje celá řada lidí, kteří nemohou tato práva uplatňovat. Nejčastěji kvůli nedostatku finančních prostředků nebo kvůli překážkám v infrastruktuře cestovního ruchu. O odstranění těchto překážek, vytváření přístupných turistických destinací, přijímání jednotlivých opatření s cílem umožnit všem lidem cestovat a plnohodnotně využívat služby cestovního ruchu, usiluje cestovní ruch pro všechny. Součástí cestovního ruchu pro všechny je sociální cestovní ruch společně s přístupným cestovním ruchem. [2]

McCabe, Minnaert a Diekmann (2012, s. 18-19) ve své knize „*Social Tourism in Europe: Theory and Practice*“ uvádí, že sociální cestovní ruch není dobře známou, či dobře chápanou problematikou napříč celým odvětvím cestovního ruchu a je poměrně těžké ji definovat. Obecně však na sociální cestovní ruch lze pohlížet jako na koncepci

zastřešující iniciativy veřejných, soukromých a neziskových subjektů. Přičemž cílovou skupinou těchto iniciativ jsou ekonomicky slabší nebo jinak znevýhodnění jedinci.

Mezi prvními, kdo se pokusil sociální cestovní ruch definovat, byl švýcarský profesor Walter Hunziker (1951, In McCabe, Minnaert, Diekmann, 2012, s. 20), který pojem sociální cestovní ruch chápe jako „*vztahy a jevy v oblasti cestovního ruchu, vyplývající z účasti ekonomicky slabších či jinak znevýhodněných skupin na cestovním ruchu*“.

Sociální cestovní ruch je založen především na solidaritě vůči sociálně slabším jedincům a má za cíl umožnit těmto osobám účast na cestovním ruchu. Jednu z cílových skupin sociálního cestovního ruchu tvoří zdravotně handicapovaní jedinci. Avšak nezabývá jen problematikou cestování osob se zdravotním postižením, ale také podporou cestování seniorů, rodin s nízkým příjmem a sociálně znevýhodněné mládeže (Linderová, 2018, s. 9).

1.1 Cestovní ruch osob se zdravotním postižením

Součástí cestovního ruchu pro všechny je kromě sociálního cestovního ruchu také přístupný cestovní ruch. Hlavním cílem přístupného cestovního ruchu je úplná integrace osob se speciálními potřebami do běžného společenského života. Snaží se o odstranění překážek, které této skupině návštěvníků účast na cestovním ruchu komplikují nebo je od účasti přímo odrazují. Avšak nejedná se pouze o odstraňování bariér ve fyzické podobě, ale také o odbourávání předsudků vůči handicapovaným osobám, které jsou ve společnosti bohužel stále zakotveny. Přístupový cestovní ruch se jinými slovy snaží umožnit jednoduchý přístup k zařízením a aktivitám cestovního ruchu, dopravě, informacím a jiným službám, všem návštěvníkům turistické destinace (Linderová, 2018, s. 7).

Na základě průzkumu Světové zdravotnické organizace (WHO) žije více než 1 mld. osob, z celkové populace, s nějakým druhem zdravotního postižení. [69] Toto číslo však každým rokem rapidně roste.

Jednu z největších bariér při cestování zdravotně handicapovaných osob představují přetrvávající předsudky společnosti. Handicapovaní jedinci se také často setkávají s nedostatečnou informovaností o správném způsobu komunikace či přístupu ze strany poskytovatele služby. To platí zejména u nevidomých a neslyšících osob. Velký

problém, zejména pro osoby s omezenou schopností pohybu, představují architektonické bariéry. Příčinou může být nedostatek financí na debarierizaci, legislativa neumožňující stavební zásah z důvodu zachování kulturně-historické hodnoty aj. (Linderová, 2018, s. 35-36).

V dnešní době se však podmínky pro cestování zdravotně postižených osob postupně zlepšují. Přispívá k tomu rychlý rozvoj informačních technologií, díky nimž se handicapovaní lidé dostávají k informacím snadněji a mohou si tak cestování lépe naplánovat a zorganizovat. Velmi často si svůj pobyt rezervují dopředu, to pro zařízení cestovního ruchu představuje větší jistotu. Většinou také necestují sami, ale například s přáteli nebo rodinou, čímž zvyšují počet účastníků cestovního ruchu (Indrová a kol., 2008, s. 37).

Zdravotně handicapovaní jedinci nejčastěji volí rekreační cestovní ruch v přímořských oblastech, zdravotní a lázeňský cestovní ruch, okružní plavby lodí nebo kulturní a poznávací cestovní ruch (Indrová a kol., 2008, s. 38).

1.1.1 Znaký a charakteristiky cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Zdravotně postižení jedinci mají stejné motivy k cestování jako lidé bez omezení. Mezi tyto motivy patří zejména touha po nevšedních zážitcích, poznávání, odpočinek, vzdělávání, změna prostředí či společenský kontakt. Tento segment účastníků cestovního ruchu má však vzhledem ke svým omezením specifické potřeby týkající se služeb a prostředí. Jelikož zdravotních omezení existuje celá řada, jedná se o velmi různorodou skupinu s rozdílnými požadavky při účasti na cestovním ruchu. Jak již bylo zmíněno výše, počet zdravotně postižených osob stále roste. Zvyšuje se proto zájem o cestovní ruch zaměřený na tuto specifickou skupinu zákazníků. Proto je velmi důležité, aby se podniky cestovního ruchu o tento segment zákazníků zajímaly, dokázaly splnit jeho požadavky a uměly s ním pracovat. [2]

V dnešní době se bohužel setkáváme s tím, že se na zdravotně handicapované stále ještě nepohlíží, jako na zákazníky se specifickými potřebami. Často se od nich očekává, že si sami najdou řešení, jak se zúčastnit cestovního ruchu, aniž by se uvažovalo o tom, jak jim cestování ulehčit (Kolektiv autorů katedry CR, VŠE, 2008, s. 37).

„Zařízení, která se chtějí zaměřit na cílovou skupinu postižených, musejí respektovat odlišnosti v přístupu k těmto klientům v porovnání s klienty bez zdravotního omezení. Jedná se nejen o přístup zohledňující porozumění jak pro zdravotní stav, tak i pro stav sociální, jelikož zdravotní postižení většinou vyvolává sociální znevýhodnění“ (Small, Darcy, 2010, In Kotíková, 2013, s. 162).

Pro zdravotně postižené osoby je velmi důležité, aby byly informace o bezbariérovosti míst, které chtějí navštívit, dostupné a snadno dohledatelné. Rovněž by mělo být snadno dohledatelné, zda je ubytovací zařízení uzpůsobeno pobytu handicapovaných osob tzn., zda má bezbariérový vstup, bezbariérové sociální zařízení, pokoje, zda se v zařízení nachází výtah apod. Cestování osob s postižením vyžaduje přípravu již před cestou, tudíž je pro ně dostupnost těchto informací velice důležitá.

a) Specifické požadavky tělesně handicapovaných osob na účast v cestovním ruchu

Tělesně postižení jedinci představují různorodou skupinu osob, která má však jedno společné, a to omezenou schopnost samostatně se pohybovat. Fyzické bariéry představují pro tento druh postižení největší problém. Pro osoby na invalidním vozíku je velmi důležité, aby zvládli co nejvíce činností vykonávat sami, bez pomoci doprovodu či asistenta. Základem je tedy zabezpečit pohodlný přístup k objektu a do objektu. Jedná se o odstranění všech překážek, jako jsou např. lavičky, stojany na kola, odpadkové koše apod., které by mohly bránit přístupu k zařízení. Zařízení by mělo být vybaveno dostatečným počtem parkovacích míst o minimální šířce 3 000 mm a délce 6 000 mm (Hájková, In Linderová, 2003, s. 43).

V zařízení by měl být k dispozici minimálně jeden výtah o šířce větší než 1 100 mm a minimální hloubce 1 400 mm. Výtah by měl být vybaven madlem ve výšce 900 mm. Součástí každého patra by mělo být i sociální zařízení uzpůsobené tělesně postiženým osobám, tzn. madla, držadla a prostorné zajištění průjezdu (Hájková, In Linderová, 2003, s. 43).

Nezbytností jsou také nájezdové rampy pro vozíčkáře, které by měly být 1 500 až 2 000 mm široké se sklonem max. 6 % a opatřené neklouzavým, pevným povrchem. Schodiště je povolené jen v nejnútnejších případech, přičemž výška schodu nesmí přesáhnout 180 mm (Hájková, In Linderová, 2003, s. 43).

b) Specifické požadavky zrakově handicapovaných osob na účast v cestovním ruchu

Zrakově postižené osoby můžeme rozdělit podle stupně zrakového postižení na osoby nevidomé, slabozraké, osoby s poruchami binokulárního vidění a osoby se zbytkem zraku (Linderová, 2018, s. 30). Často dochází k zaměňování pojmů zrakově postižený a nevidomý. Jak bylo již zmíněno výše, pojem zrakové postižení zahrnuje osoby s různými druhy a stupni snížených zrakových schopností. Avšak neznamená, že ten, kdo je zrakově postižený, je současně i nevidomý. Orientace v prostoru představuje pro zrakově handicapované jedince velký problém. Při chůzi je proto jejich nezbytným pomocníkem bílá hůl a často také vodící pes.

Bariéry, které komplikují život zrakově handicapovaným osobám lze rozdělit na informační a architektonické. Informačními bariérami můžeme označit neschopnost zrakově postižené osoby něco si vlastním zrakem přečíst, nebo rozlišit vizuální informace. Avšak existuje několik pomůcek, které zrakově handicapovaným lidem pomáhají tyto bariéry překonávat. Patří k nim již zmíněné bílé hole, vodící psi, ultrazvukové vyhledávače překážek, lupy, hodinky s hmatovým či hlasovým výstupem, tabulky pro psaní Braillova písma aj. (Linderová, 2018, s. 44).

Dalšími bariérami pro zrakově postižené mohou být např. prosklené plochy vytvářející dojem průchozího prostoru, nedostatek světla nebo stěny pokryté zrcadly. Orientace v prostředí bez barevného kontrastu je problematická pro slabozraké osoby, prostředím jim splývá a nedokáží se v něm orientovat. Obrubníky, prahy, schody či prosklené dveře by měly být kontrastně označeny. Výtahy by měly být opatřeny tlačítky v Braillově písmu, to samé platí i pro označení toalet. Nebezpečí mohou také představovat různé překážky v interiéru. Pro snadnější orientaci v prostoru je vhodné uzpůsobit nábytek v pokoji nevidomého hosta jednodušeji ve snaze zabránit vzniku nebezpečí (Linderová, 2018, s. 44).

Personál ubytovacího zařízení by měl zrakově postiženému hostovi poskytnout informace o poloze jeho pokoje a jednotlivých částech hotelu a předem jej upozornit na překážky, které by mu mohly stát v cestě. Zrakově handicapovaným návštěvníkům cestovního ruchu by měly být také poskytnuty informační materiály ve zvětšeném nebo Braillově písmu (Linderová, 2018, s. 45).

c) Specifické požadavky sluchově handicapovaných osob na účast v cestovním ruchu

V České republice žije přibližně půl milionu nedoslýchavých a neslyšících lidí. Převážnou část těchto lidí tvoří nedoslýchaví, u nichž se sluch zhoršil z důvodu postupujícího věku.

Stejně jako zrakově postižení lidé ani lidé se sluchovým postižením netvoří jednotnou skupinu. Existují různé druhy, typy a stupně postižení sluchu. Na způsob komunikace mají vliv různé faktory jako je např. doba vzniku sluchového postižení, vliv rodiny, školy či osobnostní předpoklady.

Znakovou řeč používá zhruba 7 000 až 10 000 osob a pro většinu z nich představuje mateřský jazyk. Další metodou je odezírání. Tuto metodu používají někteří ohluchlí, nebo těžce nedoslýchaví lidé. Avšak metoda odezírání není spolehlivá, a ne každý je schopen ji používat.

Mezi pomůcky, které pomáhají sluchově postiženým osobám překonávat každodenní bariéry, patří např. sluchadla. Sluchadla používá asi 180 000 lidí a jsou určena zejména pro nedoslýchavé. Jejich úkolem je zesílit zvuk okolí. Další pomůckou je indukční smyčka, která oproti sluchadlu dokáže vytvořit čistější zvuk, který není zkreslen zvuky okolí. Používá se například v konferenčních a společenských sálech, při divadelních představeních, v kinech apod. [31]

1.1.2 Vývoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením v Evropě a v České republice

V současné době se cestovní ruch významně podílí na národním hospodářství mnoha vyspělých států světa. Cílem řady organizací je proto umožnit, co nejširší skupině obyvatel účastnit se cestovního ruchu. Sociální cestovní ruch se v posledních letech stal hlavním tématem na řadě konferencí pořádaných např. Světovou organizací cestovního ruchu (UNWTO), Organizací spojených národů (OSN) a orgány Evropské unie (EU). Úkolem organizací a podniků působících v cestovním ruchu je vytvořit vhodné podmínky pro cestování všem lidem bez rozdílu a nabídnout jim produkty, které budou uspokojovat jejich specifické potřeby (Kolektiv autorů katedry CR, VŠE, 2008, s. 8).

Počátky sociálního cestovního ruchu není snadné definovat, jelikož se začal vyvíjet současně s komerčním cestovním ruchem. Avšak na rozdíl od komerčního cestovního ruchu nebylo jeho cílem generování zisku. Proto se rozšířil především v zemích s dobře fungujícími sociálními systémy (Linderová, 2018, s. 18).

Můžeme říci, že se sociální cestovní ruch začal vyvíjet přibližně ve 20. století, a to konkrétně v době po první světové válce. V této době se poprvé začalo hovořit o právu na odpočinek, volný čas, placenou dovolenou a začali se objevovat různí organizátoři sociálního cestovního ruchu (Gúčik, 2010, s. 79). Za úplně první průkopníky sociálního cestovního ruchu můžeme označit sociálně-vzdělávací a náboženské instituce. Počátkem 20. století se sociální cestovní ruch objevil například v Belgii, Francii, Německu a některých zemích východní Evropy (Linderová, 2018, s. 19).

Rok 1936 se stal klíčovým v rámci rozvoje sociálního cestovního ruchu v Evropě. V tomto roce Mezinárodní organizace sídlící v Ženevě uveřejnila Úmluvu o placené dovolené, která uděluje každému obyvatele, pracujícímu souvisle minimálně po dobu jednoho roku, právo na minimálně šest pracovních dní placené dovolené. V řadě zemí trvalo i několik let, než došlo k přijetí tohoto práva. V roce 1938 byl nárok na placenou dovolenou schválen parlamentem ve Spojeném království. V některých státech Evropy došlo ke schválení až po skončení druhé světové války (Linderová, 2018, s. 19).

Sledováním počtu zdravotně postižených osob na území Evropské unie se zabývá Eurostat. Ve svých statistických výzkumech člení zdravotně handicapované osoby na dvě skupiny. Do první skupiny jsou zařazeny osoby trpící postižením zrakového, sluchového či pohybového aparátu nebo problémy s komunikací. Ve druhé skupině jsou zahrnuti lidé, kteří v důsledku dlouhodobých zdravotních problémů, nebo na základě svého postižení nemohou vykonávat svou práci, tak jak by chtěli. Výsledky šetření, které v roce 2011 provedl Eurostat, prokázaly, že v Evropské unii žije téměř 45 milionů lidí ve věku 15-64, kteří trpí nějakým druhem zdravotního postižení. Nejvíce handicapovaných osob žilo ve Slovinsku (36 %) a na Slovensku (34 %). Nejméně naopak na Maltě (12 %), ve Švédsku (16 %) a v Norsku (16 %). [25]

V roce 2013 bylo v České republice uskutečněno historicky druhé výběrové šetření osob se zdravotním postižením. Celkový počet zdravotně postižených osob v roce 2013 byl 1 077 673. Nejvíce osob se zdravotním postižením se vyskytovalo ve věkové kategorii 60-74 let. [14]

1.1.3 Zdravotně postižení návštěvníci v cestovním ruchu

V důsledku jiné zdravotní kondice, jenž není považována za normální či obvyklou, jsou jedinci označováni jako osoby se zdravotním postižením. Tito jedinci vždy byli, jsou a budou přirozenou součástí společnosti napříč všemi věkovými kategoriemi, pohlavím, společenským postavením apod. (Krhutová, 2013, s. 19).

Podle Kotíkové (2013, s. 162) jsou za handicapované osoby považovány ty osoby, u kterých došlo v důsledku zdravotního poškození ke snížení některých funkcí a následně ke znevýhodnění. V podstatě se jedná o dlouhodobou změnu zdravotního stavu, která je nevratná. Zdravotně handicapované osoby mohou mít postižení buď vrozené, nebo získané (nemocí, úrazem).

Pojem handicap označuje znevýhodnění jedince, které vyplývá z jeho postižení či poruchy, jedince omezuje a zabraňuje mu v plnění určité role, která se od něj očekává (Kotíková, 2013, s. 162).

Handicapovaní jedinci představují významný segment cestovního ruchu, který má velký potenciál. Především z důvodu volného času, díky kterému mohou cestovat v rámci celého roku a přispívat tak ke zmírňování sezónnosti cestovního ruchu. Tento segment zákazníků má však mnohem vyšší požadavky na úpravy zařízení cestovního ruchu a většinou i omezené finanční zdroje, které může na účast na cestovním ruchu vynaložit. [61]

Český statistický úřad definuje zdravotně postiženého jedince jako osobu, jejíž tělesné smyslové a duševní schopnosti jsou odlišné od typického stavu pro odpovídající věk a lze oprávněně předpokládat, že tento stav potrvá déle než jeden rok. Odlišnost od typického stavu pro odpovídající věk musí být takového rozsahu či druhu, že způsobuje omezení nebo znemožnění společenského uplatnění dané osoby (Kalnická, Votinský, 2008, příloha č. V).

Dle Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) řadíme k jedincům se zdravotním handicapem osoby s dlouhodobým tělesným, duševním, intelektuálním nebo smyslovým postižením. V souvislosti s problémy při získávání přístupu k cestovnímu ruchu a cestování můžeme do této skupiny zahrnout i osoby s dočasným zdravotním omezením, osoby s berlemi, starší osoby, malé děti a osoby menšího nebo naopak vyššího věku. [69]

Tabulka 1 – Dělení zdravotních postižení

ZDRAVOTNÍ POSTIŽENÍ				
<i>Podle druhu</i>				
Tělesné	Smyslové	Postižení mentálních funkcí	Postižení funkcí řeči a komunikace	Kombinovaná postižení
postižení hybnosti vnitřní nemoci zdravotní oslabení	zrakové sluchové duální senzorické	mentální retardace duševní onemocnění	—	—
<i>Podle doby vzniku</i>				
vrozené		/		získané
<i>Podle intenzity postižení</i>				
lehké		/	středně těžké	/
		/	těžké	/
				velmi těžké

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Krhutové (2013, s. 24)

Na základě výzkumu Světové zdravotnické organizace (WHO – World Health Organization) se cca 1 mld. osob potýká s nějakým druhem zdravotního postižení či znevýhodnění. To je přibližně 15 % světové populace. Osob se zdravotním postižením stále přibývá, děje se tak především v důsledku stárnutí populace a neustálého růstu chronických nemocí. Přibližně 80 % zdravotně postižených osob pochází z rozvojových zemí. [74]

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, poslední šetření zdravotně postižených osob v České republice proběhlo v roce 2013 pod vedením Českého statistického úřadu. Z výsledků šetření vyplynulo, že v České republice žije celkem 1 077 673 osob se zdravotním postižením, což činí 10,2 % celkové populace. V porovnání s údaji z roku 2007 se podíl počtu zdravotně postižených osob na celkové populaci České republiky mírně zvýšil, a to konkrétně o 0,3 %. Nejvyšší počet zdravotně postižených osob byl zastoupen ve věkových kategoriích 60-74 let a 75+, přičemž podíl těchto kategorií činil 58,6 % na celkovém počtu zdravotně postižených osob.

Tabulka 2 - Přehled počtu osob se zdravotním postižením v České republice

Počet zdravotně handicapovaných osob dle druhu postižení		
	2007	2013
Vnitřní postižení	572 734	716 993
Tělesné postižení	550 407	500 167
Duševní postižení	128 065	145 517
Mentální postižení	106 699	104 574
Zrakové postižené	87 439	102 195
Sluchové postižení	74 700	86 476
Jiné postižení	—	54 327
Celkem	1 520 044	1 710 249

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Českého statistického úřadu [13,14]

Výzkum byl zaměřen celkem na sedm typů zdravotních postižení, a to konkrétně na postižení tělesné, zrakové, sluchové, mentální, duševní, vnitřní a jiné. Na základě šetření bylo zjištěno, že u respondentů převládaly dva typy postižení – vnitřní (41,9 %) a tělesné (29,2 %).

Tabulka 3 - Procentuální porovnání počtu zdravotně postižených osob mezi roky 2007 a 2013

Rok	Vnitřní	Tělesné	Mentální	Duševní	Zrakové	Sluchové	Jiné
2007	37,7	36,2	7,0	8,4	5,8	4,9	—
2013	41,9	29,2	6,1	8,5	6,0	5,1	3,2

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Českého statistického úřadu [12]

Zdravotně postižení lidé musejí během své účasti na cestovním ruchu překonávat řadu bariér, které se dle druhu postižení liší. Rozlišujeme bariéry vnitřní a vnější. Vnitřní bariéry můžeme chápat, jako ty bariéry, které musí zdravotně postižený člověk překonat „sám v sobě“ předtím, než se cestovního ruchu vůbec zúčastní. Vnější bariéry představují zejména materiální a fyzické překážky, které mohou handicapovaným osobám znemožnit účast na cestovním ruchu či snížit jejich prožitek (např.: nedostupnost a nedostatek informací, schody, dopravní prostředky, nevyhovující služby apod.) (Kotíková, 2013, s. 162).

Osoby se zdravotním handicapem by měly být v zájmu státu podporovány ve společenském životě a zároveň by měly mít stejné podmínky při účasti na cestovním ruchu jako lidé bez zdravotního omezení (Indrová a kol., 2008, s. 80).

a) Tělesné postižení

Tělesné postižení zahrnuje vady a poškození pohybového aparátu horních či dolních končetin nebo jiných částí těla. Může se jednat o poškození kostí, kloubů, šlach, vazů či cévního a nervového systému. Příčinou vzniku tělesného postižení může být dědičnost, nemoc nebo úraz (Linderová, 2018, s. 27).

Filipová (1998, s. 12) rozlišuje zdravotně postižené osoby, dle míry postižení do čtyř kategorií viz tabulka č. 4.

Tabulka 4 - Kategorie tělesného postižení dle míry postižení

1. kategorie lehčí tělesné postižení	1) osoby používající francouzské hole 2) následek úrazu, opotřebení kloubů
2. kategorie střední tělesné postižení	1) francouzské hole, ortopedicko-protetické pomůcky (dlahy, ortézy) 2) objevují se potíže s chůzí, problém při vstávání, chůze do schodů
3. kategorie těžké tělesné postižení (vozičkáři)	1) lidé, kteří nedokáží dlouho stát; prodělali amputaci dolních končetin; starší osoby 2) osoby trvale upoutané na vozík; jen ojediněle potřebují pomoc druhé osoby 3) osoby upoutané na vozík; v některých situacích potřebují asistenci druhé osoby 4) osoby upoutané na vozík; nutná asistence 24 hodin denně 5) osoby upoutané na elektrický vozík
4. kategorie velmi těžké tělesné postižení	nemoc se projevuje pozvolna a prochází postupně všemi výše uvedenými kategoriemi

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Filipové (1998, s. 12-13)

Do první kategorie jsou zařazeny osoby s lehčím tělesným postižením. Tato skupina tělesně postižených osob zpravidla používá francouzské hole. Jedná se především o osoby, u kterých došlo k postižení v důsledku úrazu nebo o starší osoby. Mezi nejčastější problémy patří výstup po schodech, vstávání ze židle, nástup do dopravních prostředků apod. (Filipová, 1998, s. 12).

Osoby, které používají francouzské hole pro stabilnější pohyb a různé ortopedické pomůcky jako jsou například kolenní klouby, dlahy nebo ortézy jsou zařazeny do druhé kategorie. Tito jedinci mají většinou potíže s chůzí, jsou schopni překonat pouze omezenou vzdálenost, která je pro ně často i tak velmi vyčerpávající. Mezi největší bariéry patří schody a dopravní prostředky, které jsou pro takto handicapované osoby téměř nepřístupné (Filipová, 1998, s. 12).

Třetí kategorie zahrnuje osoby na invalidním vozíku, které následně rozděluje do pěti skupin, dle potřeby využití vozíku a pomoci druhé osoby. Do první skupiny řadíme jedince, kteří využívají vozík, jelikož nedokáží dlouho stát. Jedná se o osoby, které prodělaly amputaci dolní končetiny či starší lidi, u nichž jsou problémy s chůzí způsobené věkem. Tito jedinci využívají vozík především pro pohyb venku. V následující skupině jsou zahrnuti lidé, kteří jsou trvale upoutaní na vozík, avšak jsou zcela samostatní a jen ojediněle potřebují pomoc druhé osoby. Jejich život se od života ostatních lidí téměř neliší. Pracují, vykonávají různé aktivity, mají rodinu, o kterou se starají. Třetí skupina se opět týká osob trvale upoutaných na invalidní vozík. Tyto osoby však v některých situacích potřebují asistenci druhé osoby, a to především při osobní hygieně, při přesunu z invalidního vozíku na postel apod. Osoby upoutané na invalidní vozík, které potřebují asistenci 24 hodin denně, řadíme do čtvrté skupiny. Pátá skupina zahrnuje osoby, které jsou upoutané na elektrický vozík a mají specifické potřeby. Tato skupina osob se často setkává s problémy týkajícími se problematického pohybu v budovách či jiných prostorech (Filipová, 1998, s. 12-13).

Do poslední kategorie řadíme jedince, u nichž se nemoc projevuje pozvolna a prochází postupně všemi výše uvedenými kategoriemi (Filipová, 1998, s. 13).

Mezi nejčastější příčiny poruch pohybového aparátu patří centrální poruchy hybnosti, z nichž je nejznámější dětská mozková obrna. Dále může být tělesné postižení způsobeno v důsledku jiných onemocnění jako je například Parkinsonova choroba, myopatie, Bechtěrevova nemoc, spinální amyotrofie, roztroušená skleróza apod. (Linderová, 2018, s. 28).

b) Zrakové postižení

Podle Finkové, Ludíkové a Růžičkové (2007, s. 37) se zrakové postižení týká jedinců, trpících oční vadou či chorobou, kdy po optimální korekci mají stále zrakové vnímání narušeno natolik, že jim činí problémy v běžném životě.

Jedná se o smyslové postižení, jehož následkem je zejména špatná prostorová orientace, pohyb a v některých případech také komunikace. Existuje celá řada kritérií, dle kterých je posuzován stupeň zrakového postižení. Jmenovat můžeme například velikost a lokalizace zachovaného zorného pole či citlivost na intenzitu světla. Avšak mezi ty nejdůležitější patří posuzování míry snížení zrakové ostrosti. Pokud je zraková ostrost

nízká, vznikají problémy při čtení, psaní, identifikaci obličejů a předmětů. V případě, že se zraková ostrost rovná nule, dochází k úplné nevidomosti (Šumníková, Květoňová, 2011, In Linderová, 2018, s. 30).

Existují různé druhy a stupně zrakového postižení. Dle stupně zrakového postižení dělíme osoby na nevidomé, slabozraké, osoby s poruchami binokulárního vidění a osoby se zbytkem zraku. Přičemž nevidomost představuje nejtěžší stupeň zrakového postižení (Linderová, 2018, s. 30).

c) Sluchové postižení

Sluchové postižení řadíme rovněž do skupiny smyslových postižení. Jako neslyšící můžeme chápat osobu, která neslyší od narození, u které došlo ke ztrátě sluchu před rozvinutím mluvené řeči, osobu s úplnou či praktickou hluchotou, která ztratila sluch po rozvinutí mluvené řeči. Mezi sluchově postižené osoby také řadíme osoby těžce nedoslýchavé, u kterých rozsah a charakter sluchového postižení neumožňuje plnohodnotně porozumět mluvené řeči sluchem (Linderová, 2018, s. 31).

Problémy se sluchem lze rozdělit na sluchové vady a sluchové poruchy. Sluchové vady se nedají vyléčit a je možné je pouze korigovat speciálními technickými pomůckami. V některých případech však ani sluchová korekce není možná. Proto v případě sluchových vad hovoříme o sluchovém postižení. Oproti tomu sluchové poruchy lze léčit a následně odstranit. Jedná se o vady dočasné a nepovažujeme je za sluchové postižení (Mukšnáblova, 2014, s. 17-18).

Existuje několik kritérií, podle nichž lze dělit sluchové vady. Například podle hloubky sluchového postižení dělíme sluchové vady na nedoslýchavost, hluchotu a ohluchlost. Ohluchlost je stav, při kterém dochází ke ztrátě sluchu v průběhu života. Nedoslýchavost můžeme dále rozdělit na lehkou, střední a těžkou a hluchotu na praktickou nebo úplnou (Hájková a kol., 2006, s. 31-32).

Sluchové vady také lze členit na periferní a centrální. Sluchové periferní vady můžeme rozdělit do třech skupin – převodní (induktivní), nitroušní (percepční), kombinované vady. U převodních sluchových vad osoba téměř neslyší hluboké zvuky, tzn., že například hlasitou větu slyší hůř než šeptaný projev. V případě nitroušních vad slyší postižený jedinec hlas, avšak není schopen rozeznat řeč jako takovou. Třetí skupinu tvoří kombinace obou zmíněných vad (Hájková a kol., 2006, s. 31).

U sluchových centrálních vad dochází k narušení centrálního nervového ústrojí sluchového analyzátoru, což vede následně k tomu, že postižený jedinec slyší veškeré zvuky, avšak mozek tyto zvuky nedokáže zpracovat a nedochází tak k rozpoznání významu těchto slov (Linderová, 2018, s. 32)

1.1.4 Organizace a programy podpory cestování zdravotně postižených osob

V současné době se problematikou cestování zdravotně postižených osob zabývá řada organizací a podpůrných programů působících jak po celé Evropě, tak v České republice. Zaměřují se zejména na podporu účasti zdravotně handicapovaných a sociálně slabých osob na cestovním ruchu a jejich primárním cílem je začlenění této skupiny osob do společnosti, růst počtu zdravotně postižených účastníků v cestovním ruchu, odstranění bariér a zpřístupnění destinací cestovního ruchu.

a) Organizace na podporu sociálního cestovního ruchu

Vůbec nejvýznamnější organizací zabývající se sociálním cestovním ruchem je *Mezinárodní organizace sociálního cestovního ruchu (ISTO – International Social Tourism Organization)*. ISTO je mezinárodní nezisková organizace založená v roce 1963 pod původním názvem Mezinárodní úřad pro sociální cestovní ruch. V současné době má organizace 160 členů ve 35 zemích v Evropě, Americe a Africe. Mezi ně patří soukromé a veřejné organizace, které jsou buď ziskové, nebo neziskové. Posláním organizace je zpřístupnit trávení volného času, dovolené a cestovního ruchu co nejširší skupině lidí. Rovněž se snaží podporovat udržitelný cestovní ruch ve prospěch místních obyvatel, s ohledem na přírodní a kulturní dědictví. [64]

V České republice se sociálním cestovním ruchem zabývá *Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky (NRZP)*. Jedná se o spolek s celostátní působností, který byl založen v červnu 2002, jako organizace sdružující spolky osob se zdravotním postižením. Hlavním cílem NRZP je pomoci zdravotně handicapovaným osobám začlenit se do běžného společenského života. Rovněž se snaží o zlepšení sociální péče, zpřístupňování legislativy, dopravy, infrastruktury a úpravu vzdělávacího systému. [54]

Dále můžeme zmínit španělskou státní neziskovou organizaci *PREDIF (Platforma Representativa Estatal de Personas con Discapacidad Física)*, která zastupuje a podporuje akce ve prospěch téměř 100 000 tělesně postižených osob. Posláním organizace je podporovat rovné příležitosti a zlepšovat kvalitu života osobám s tělesným postižením. V roce 2003 byla organizace prohlášena za veřejně prospěšnou. [59]

Instituto de Mayores y Servicios Sociales (IMSERSO) v českém překladu Institut pro seniory a sociální cestovní ruch. IMSERSO je španělský institut sídlící v Madridu, který působí již od roku 1978. Jeho hlavním cílem je umožnit seniorům a osobám s nízkými příjmy účastnit se cestovního ruchu. V rámci zpřístupnění cestovního ruchu pro tuto skupinu osob jsou organizovány mimo sezonní skupinové zájezdy, které jsou částečně financovány ze státního rozpočtu. [35]

Evropská síť pro přístupový cestovní ruch (ENAT – European Network for Accessible Tourism) je neziskové sdružení organizací, jejichž cílem je stát se průkopníky ve studiu, propagaci a praxi přístupného cestovního ruchu. Snaží se zpřístupnit evropské destinace cestovního ruchu, produkty a služby všem cestujícím bez rozdílu a podporovat přístupný cestovní ruch po celém světě. [23]

Za zmínku stojí rovněž britská charitativní organizace *Family Holiday Association (FHA)*, která již více než 40 let pomáhá znevýhodněným rodinám, které se potýkají s problémy, jako jsou postižení, problémy jako jsou problémy s duševním zdravím, vážná a náhlá onemocnění, postižení, úmrtí či domácí násilí. Asociace není vládně financována, jedná se pouze o podporu dárců, sponzorů a dalších příznivců. Posláním této charitativní organizace je pomáhat a spolupracovat na zvyšování kvality života znevýhodněných rodin a zvýšit jejich účast na cestovním ruchu. [26]

b) Programy na podporu sociálního cestovního ruchu

Athéna na cestách je projekt, který se zabývá problematikou bezbariérového cestování a usiluje o zlepšení podmínek pro cestování handicapovaných lidí. Projekt byl realizován v letech 2009-2011 za finanční podpory ESF (Evropský sociální fond) a státního rozpočtu v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Hlavním cílem projektu je podpora rozvoje lidských zdrojů v oblasti bezbariérového cestování, a to především rozvojem kapacit a informovanosti veřejného i soukromého sektoru. [53]

EUROKLÍČ je mezinárodní projekt, který již více než dvacet let efektivně pomáhá lidem s omezenou schopností pohybu v Evropě a pomalu se dostává i do USA. Primárním cílem tohoto projektu je zajistit osobám s omezenou schopností pohybu dostupnost veřejných sociálních a technických kompenzačních zařízení, jako jsou bezbariérové toalety, výtahy, schodišťové plošiny apod. Příslušná zařízení jsou zabezpečena jednotným „eurozámkem“. Zdravotně handicapované osoby mohou na základě průkazu TP, ZTP nebo ZTP/P získat univerzální „euroklíč“, kterým si mohou dané zařízení odemknout. Kromě zdravotně postižených osob jsou „euroklíče“ zapůjčovány rodičům s dětmi do tří let, seniorům nebo osobám krátkodobě zdravotně indisponovaným. [47]

Na oblast cestovního ruchu pro všechny je zaměřen i program Evropské komise *CALYPSO*, který je průběžně realizován od roku 2009. Tento program zastává myšlenku, že by měl být cestovní ruch dostupný všem bez výjimky a jeho cílem je umožnit cestování lidem, kteří si jej nemohou dovolit. Soustředí se přitom na čtyři hlavní znevýhodněné skupiny, kterými jsou znevýhodnění mladí lidé ve věku 18-30 let, rodiny s dětmi, které mají finanční nebo jiné problémy, handicapované osoby a osoby nad 65 let (Kotíková, 2013, s. 165-166).

Projekt *Disway* je mezinárodní komunitní sociální síť pro zdravotně handicapované cestovatele. Hlavním cílem projektu bylo vytvořit místo, kde budou moci osoby se zdravotním postižením sdílet své zkušenosti z cestování a navzájem si dávat tipy na výlety a dovolené. Druhotným cílem projektu je sdružovat zdravotně znevýhodněné osoby. V současné době se snaží vyvinout aplikaci, prostřednictvím které budou moci handicapovaní lidé jednoduše získat představu o bezbariérovosti dané lokality. [20]

Lipno bez bariér je projekt, jehož hlavním cílem je vytvořit nové programy pro handicapované a tím plně začlenit tuto skupinu návštěvníků do cestovního ruchu na Lipensku. Okolí Lipna je protkáno řadou cyklostezek, které jsou díky tomuto projektu dostupné i zdravotně znevýhodněným návštěvníkům. Projekt „Lipno bez bariér“ finančně podpořilo Ministerstvo pro místní rozvoj z Národního programu podpory cestovního ruchu. [43]

1.2 Potenciál cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Dle Zelenky a Páskové (2012, s. 433) je potenciál cestovního ruchu souhrnná hodnota všech předpokladů cestovního ruchu, které jsou oceněny na základě bodovací škály a snižené o zápornou hodnotu negativních faktorů rozvoje cestovního ruchu, mezi něž můžeme zařadit například přírodní katastrofy, vysokou kriminalitu, znečištěná moře, špatnou kvalitu vzduchu aj.

Bína (2010, s. 2) definuje potenciál cestovního ruchu jako soubor územních podmínek a předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu vytvářejících složitý multidisciplinární systém, do kterého vstupují aspekty přírodního prostředí, projevy aktuální činnosti lidské společnosti a hodnoty kulturně-historického dědictví. Celková kvalifikace tohoto systému je velmi obtížná, jelikož některé prvky působí nehmotně a neměřitelně jako například *genius loci* některých míst.

1.2.1 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Předpoklady cestovního ruchu mají významný vliv na existenci a vývoj cestovního ruchu v destinaci. Dělíme je na lokalizační, realizační a selektivní.

1) Lokalizační předpoklady

Lokalizační předpoklady umožňují lokalizaci aktivit cestovního ruchu do určité oblasti. Tyto předpoklady se zpravidla dělí na dvě skupiny – na kulturní a přírodní předpoklady. Kulturní předpoklady jsou výsledkem lidské činnosti. Řadíme mezi ně architektonické a technické památky, památky lidové architektury, muzea, galerie aj. Do přírodních předpokladů můžeme zařadit povrch, klima, polohu, vodstvo, faunu a flóru daného místa (Holeček, Mariot, Střída, 2005, str. 19-21).

Pro zdravotně postižené osoby by měly být lokalizační předpoklady přístupné za stejných podmínek jako pro ostatní občany. Zpřístupnění kulturních a přírodních předpokladů spočívá v odstraňování bariér, které brání postiženým návštěvníkům v pohodlném pohybu a plném využití služeb cestovního ruchu. Kvůli zachování co nejpřirozenějšího rázu krajiny, může být s odstraňováním bariér u přírodních předpokladů problém. To však neznamená, že neexistují žádná řešení. Vždy je možné danou lokalitu přizpůsobit alespoň částečně. V případě kulturních předpokladů je kladen důraz na odstraňování bariér, které brání vstupu do kulturně-historických objektů. Je

však nutné nalézt vhodné řešení, abych nedošlo ke znehodnocení kulturní památky. Vstup do zařízení by měl být dostatečně široký a měl by být zajištěn rampami, zdvihacími plošinami nebo výtahy, pomocí kterých mohou tělesně postižené osoby překonat výškové rozdíly. Je potřeba myslet také na zrakově a sluchově postižené návštěvníky. Aby byl objekt zcela přístupný pro zrakově postižené návštěvníky měl by být vybaven vodícími liniemi, hmatovými prvky, akustickými signály, materiály v Braillově písmu, popřípadě personálem, který ovládá znakovou řeč. Pro sluchově postižené je zařízení zcela bezbariérové, pokud disponuje indukční smyčkou, speciálně vyškoleným personálem, má k dispozici tištěné materiály či informační panely, prostřednictvím nichž si dotyčná osoba může všechny informace přečíst (Indrová a kol., 2008, str. 43-44).

2) Realizační předpoklady

V případě realizačních předpokladů mluvíme o souhrnu faktorů, které společně s příznivými lokalizačními předpoklady umožňují realizaci cestovního ruchu na daném území. Mezi realizační předpoklady řadíme dopravní předpoklady a materiálně-technické předpoklady. Dopravní předpoklady jsou zaměřeny na hustotu, kvalitu a pravidelnost dopravních sítí a jsou základní podmínkou při realizaci aktivit cestovního ruchu. Čím vyšší hustota a kvalita silniční, železniční a letecké sítě, tím lepší předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu v dané oblasti. Materiálně-technické předpoklady zahrnují ubytovací, stravovací, sportovní a jiná zařízení cestovního ruchu (Holeček, Mariot, Střída, 2005, str. 22).

Dopravní a materiálně-technické předpoklady by měly být uzpůsobeny i pro zdravotně handicapované osoby, jelikož mají stejné právo využívat těchto služeb, jako jiní účastníci cestovního ruchu. Pokud mluvíme o dopravě, je velice důležité, aby byly ze strany dopravců poskytnuty kvalitní informace ohledně vybavenosti konkrétních dopravních prostředků a možností přepravy zdravotně handicapovaných osob. Ne vždy však zdravotně handicapované osoby využívají možnosti veřejné přepravy. Často se tato skupina účastníků cestovního ruchu dopravuje do cílového místa vlastním dopravním prostředkem. V tom případě je důležité zajistit dostupnost čerpacích stanic, vyhrazená parkoviště, bezbariérové toalety apod. (Indrová a kol., 2008, str. 42-43).

3) *Selektivní předpoklady*

Selektivní předpoklady určují schopnost společnosti dané země či oblasti podílet se na cestovním ruchu, a to buď aktivně, tzn. přijímat účastníky cestovního ruchu, nebo pasivně a tím pádem se účastníkem cestovního ruchu stávat. Selektivní předpoklady můžeme dále rozdělit na předpoklady objektivní a subjektivní. Objektivní předpoklady představují souhrn faktorů, které určitým způsobem ovlivňují cestovní ruch v dané oblasti. Mezi tyto předpoklady můžeme zařadit politickou a bezpečnostní stabilitu společnosti, úroveň ekonomiky, životního prostředí, života obyvatel apod. Předpoklady subjektivní mají vliv na rozhodování lidí při účasti na cestovním ruchu. Rozhodnutí mohou ovlivnit různé faktory např.: rodinná situace, příslušnost k určité sociální či profesní skupině, psychologické faktory, znalost cizích jazyků, propagace dané oblasti a jiné (Holeček, Mariot, Střída, 2005, str. 21-22).

1.2.2 Přínosy podpory cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Zdravotně handicapovaní lidé tvoří významný segment zákazníků v cestovním ruchu. Bohužel i přes tuto skutečnost bývají velmi často opomíjeni a nejsou na ně brány dostatečné ohledy. Zpřístupňováním služeb cestovního ruchu pro tento segment návštěvníků však můžeme docílit mnoha přínosů v různých oblastech. [2]

Jedním z důvodů, proč má tento segment zákazníků tak velký potenciál je skutečnost, že zdravotně postižení lidé cestují především mimo hlavní sezónu. Ve většině případů preferují cestování na kratší dobu, avšak častěji během roku. Tím pomáhají podnikatelům v cestovním ruchu vypořádat se se sezónností. Často cestují s doprovodem a zvyšují tak příjmy místních podnikatelů, návštěvnost a finanční prostředky dané destinace. Dávají přednost spíše tuzemským destinacím, což má příznivý vliv na domácí cestovní ruch. Jedná se o velice loajální segment zákazníků. Pokud jsou jejich potřeby uspokojeny, rádi se na dané místo opět vrací, doporučí jej svým známým a tím mohou do destinace přivést další návštěvníky. To vše má pozitivní dopad na ekonomiku daného regionu. [2]

Dalšími přínosy mohou být udržitelný rozvoj regionů a posílení konkurenceschopnosti. Díky multiplikačnímu efektu napomáhá cestovní ruch k vytváření nových pracovních míst, zvyšuje poptávku a příjmy, podporuje udržitelný rozvoj a nabízí příležitosti pro investory v regionu. [2]

Snahou o zpřístupnění cestovního ruchu pro osoby se zdravotním postižením lze docílit i mnoha společenských přínosů. Jedná se například o odstranění zažitých stereotypů společnosti vůči této skupině lidí, s tím spojenou integraci znevýhodněných osob do běžného společenského života apod. Prostřednictvím poznávání nových míst, zvyků, kultur a lidí dochází k odstraňování psychických bariér, podpoře vzájemné tolerance, navazování nových vztahů a jejich rozvoji, což přispívá ke zvýšení kvality vzájemného soužití. [2]

1.2.3 Legislativní úprava vztahující se k cestovnímu ruchu zdravotně postižených osob v Evropě a ve světě

Problematice cestovního ruchu zdravotně postižených osob se věnují mezinárodní předpisy, domluvy a ustanovení. Z legislativního a právního hlediska se jedná o velmi složité téma. Cestovní ruch osob se zdravotním postižením zahrnuje nespočet oblastí zájmů, jejichž přizpůsobením mohou handicapovaní lidé snadněji využívat služeb cestovního ruchu. Jedná se o dopravní dostupnost dané lokality, bezbariérové řešení ubytovacích a pohostinských zařízení cestovního ruchu, zajištění přístupnosti přírodních atrakcí a kulturně-historických památek, zajištění bezbariérového využití sportovních-rekreačních zařízení apod. (Linderová, 2018, s. 53).

a) Právo zdravotně postižených na účast na cestovním ruchu

Všichni jedinci bez rozdílu mají právo účastnit se cestovního ruchu. Právo na účast na cestovním ruchu je uvedeno v dokumentech a vyhláškách České republiky i Evropské unie. Základní dokument, který se tímto právem zabývá a zdůrazňuje potřebu antidiskriminace, je Globální etický kodex cestovního ruchu vydaný Světovou organizací cestovního ruchu (Linderová, 2018, s. 53).

Dalším významným dokumentem, který se právy handicapovaných osob zabývá je Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením. Účelem úmluvy je zajištění rovného užívání lidských práv a svobod všemi zdravotně postiženými osobami, podpora úcty a důstojnosti. Součástí úmluvy je článek 30 s názvem: Účast na kulturním životě, rekreace, volný čas a sport. Tento článek hovoří o nutnosti přijmout potřebná opatření všemi smluvními stranami úmluvy, aby měly zdravotně handicapované osoby přístup k historickým památkám, kulturním zařízením, rekreačním a turistickým zařízením, informačním materiálům a mohly se tak podílet na zájmové, sportovní činnosti aj. [49]

V České republice se lidskými právy zabývá Listina základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Hovoří o tom, že základní práva a svobody jsou zaručeny všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, náboženství, víry, politického či jiného smýšlení, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, národního či sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení. Práva osob se zdravotním postižením jsou konkrétně vymezeny ve třetím článku Ústavy. [57]

Dalším důležitým právním dokumentem v České republice je antidiskriminační zákon č. 198/2009 Sb. o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů. Tento zákon zpracovává mezinárodní smlouvy, které jsou součástí právního pořádku České republiky, předpisy Evropské unie v návaznosti na Listinu základních lidských práv a svobod, vymezuje právo na stejné zacházení a zákaz diskriminace ve vzdělávání, podnikání, zaměstnání apod. (Linderová, 2018, s. 55).

b) Využívání dopravních prostředků

Překážky se v mnohých případech objevují již při dopravě do cílové destinace. Zejména přeprava tělesně postižených jedinců je značně komplikovaná (Linderová, 2018, s. 55).

Obecně je pro cestování nejvíce využívána letecká doprava (54 %), následována silniční (39 %), lodní (5 %) a železniční dopravou (2 %). Osoby se zdravotním handicapem při svých cestách využívají především silniční a leteckou dopravu. V případě zájmu o využití služeb veřejné dopravy, však mohou nastat potíže, a to zejména při přepravě osob na invalidním vozíku. Pokud se zdravotně postižené osoby chtějí veřejné dopravy využít, měly by zpravidla předem informovat dopravní společnost. Autobusy a autokary jsou často pro osoby s těžším tělesným postižením nepřístupné (Linderová, 2018, s. 55).

Rada Evropské unie spolu s Evropským parlamentem vydala roku 2011 Nařízení č. 181/2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení č. 2006/2004. V nařízení jsou upravována práva cestujících se zdravotním postižením. Uvádí se zde, že osobám se zdravotním postižením nebo omezenou schopností pohybu a orientace přísluší stejná práva, týkající se volného pohybu, svobody volby a nediskriminačního zacházení, jako ostatním občanům. Státy Evropské unie by měly dbát na to, aby dopravci brali v úvahu potřeby zdravotně postižených osob, zajistili jim přístup k dopravě a patřičnou pomoc. [24]

V letecké dopravě se právy osob se zdravotním postižením zabývá Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1107/2006 o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace. V tomto nařízení jsou ustanovena základní doporučení pro přepravu osob s handicapem a povinnosti provozovatele letiště a leteckého dopravce. V případě porušení těchto povinností mohou být uděleny sankce (Linderová, 2018, s. 55-56).

Železniční dopravu upravuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1317/2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě. Nařízení upravuje práva a povinnosti zdravotně postižených osob s omezenou schopností pohybu a orientace a uvádí nediskriminační pravidla a pravidla pro poskytování pomoci. Železniční přepravu by měly mít možnost využívat všechny osoby bez rozdílu a zvláštní pozornost by měla být věnována přístupnosti drážních vozidel, vybavení vlaku informovanosti a orientaci při přepravě (Linderová, 2018, s. 57).

c) Bezbariérové budovy ubytovacích a pohostinských zařízení

Bezbariérovým řešením ubytovacích a pohostinských zařízení se zabývá vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj České republiky č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Vyhláška uvádí obecné technické požadavky na stavby a jejich části na zabezpečení jejich užívání pohybově, zrakově, sluchově a mentálně postiženými osobami. Přístup do zařízení by měl být bez schodů, nejlépe na úrovni komunikace pro chodce, popřípadě by měl být upraven rampami, výtahy či zdvihacími plošinami. Zařízení s nejméně dvěma podlažími, která nejsou vybavena výtahem nebo bezbariérovou rampou a výtah ani bezbariérovou rampu nelze z technických důvodů zřídit, musí zajistit bezbariérové užívání alespoň vstupního podlaží. Pokud je zařízení vybaveno výtahem, měl by být prostor výtahu dostatečně velký pro přepravu osob na invalidním vozíku. Rovněž by měly být výtahy konstruovány tak, aby je mohly využít i zrakově a sluchově postižené osoby (např.: zvukové signály, symboly v Braillově písmu). Před budovami ubytovacích a stravovacích zařízení či v jejich blízkosti by měla být vyznačena speciální parkovací místa pro vozičkáře a osoby s omezenou schopností pohybu, která jsou dostatečně široká a umožní indisponovaným osobám výstup z vozu. [50]

V případě ubytovacích zařízení musí nejméně 5 % pokojů splňovat podmínky pro ubytování handicapovaných osob. Interiér pokoje by měl být uspořádán tak, aby jej zdravotně postižené osoby mohly bezpečně a plnohodnotně využívat. U zrakově postižených osob toho lze docílit například odstraněním překážek z cest, instalací vodících linií apod. Zařízení by mělo rovněž disponovat bezbariérovým sociálním zařízením. Vstup do sociálního zařízení by měl být o minimální šířce 800 mm a prostor záchodové kabiny široký minimálně 1800 mm. Po stranách záchodové mísy musí být umístěna madla ve vzdálenosti 600 mm a výšce 800 mm. Umyvadlo musí být umístěno tak, aby jej byla osoba na invalidním vozíku schopná podjet, a zámek dveří sociálního zařízení musí být odjistitelný i zvenku. [50]

Pohostinská zařízení by měla být navržena tak, aby byla přístupná všem osobám bez rozdílu. Stejně jako ubytovací zařízení by měla být vybavena bezbariérovým sociálním zařízením pro osoby s tělesným omezením. Zrakově postiženým osobám by mělo být poskytnuto menu v Braillově písmu. [50]

d) Debarierizace kulturně-historických památek

Na bezbariérovost kulturně-historických památek se zaměřuje také vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj České republiky č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Vyhláška se však přizpůsobuje zájmům státní památkové péče. [50]

Podobně jako u ubytovacích a pohostinských zařízení i kulturně-historická zařízení by měla být opatřena bezbariérovým přístupem. Ideálně na úrovni komunikace pro chodce. V případě, že to není možné, lze bezbariérový přístup zajistit rampami, zdvihacími plošinami či výtahy. [50]

Zařízení by měla svým návštěvníkům poskytnout informace jak v psané, tak akustické podobě. Pracovníci kulturně-historických zařízení by měli být speciálně vyškoleni, aby byli schopni se zdravotně postiženými návštěvníky komunikovat a umět jim poskytnout pomoc. [50]

e) Bezbariérové budovy sportovně-rekreačních zařízení

Bezbariérové úpravě sportovně-rekreačních zařízení se též věnuje vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj České republiky č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

Do budov sportovně-rekreačních zařízení musí být zajištěn bezbariérový přístup. Před vstupem do zařízení musí být dostatečně velká plocha, která zdravotně postižené osobě umožní pohodlně otevřít vstupní dveře. Vstup musí být minimálně 1250 mm široký a křídla dveří musí odpovídat minimální šířce 900 mm. Je nutné, aby byly vstupní dveře opatřeny madlem, a to po celé jejich šířce ve výšce 800 – 900 mm. [50]

V budovách sportovně-rekreačních zařízení musí být bezbariérová zejména sociální zařízení a šatny, která respektují nároky při manipulaci se sportovním vozíkem. Plavecké bazény, rehabilitační a relaxační prostory musí disponovat bezbariérovým přístupem do vody, který může být zajištěn např. pomocí schodů, bazénového zvedáku či zvýšeného okraje. Okraj musí být 400 – 500 mm vysoký a 300 – 400 mm široký. Přičemž přes celou šířku okraje je nutné nainstalovat alespoň jedno madlo. Pod zvýšeným okrajem musí být hladina vody v bazénu maximálně 200 mm.[50]

2 Analýza potenciálu města Písek a jeho okolí pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob

Potenciál cestovního ruchu lze chápat jako souhrn podmínek a předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu v daném území či regionu. Pokud mluvíme o předpokladech pro cestovní ruch, máme na mysli lokalizační, realizační a selektivní předpoklady (Linderová, 2013, s. 55-56). Z ekonomického hlediska představuje potenciál cestovního ruchu kapacitu, strukturu a využívání infrastruktury cestovního ruchu (Gúčík, 2004, s. 97). Jedná se o strukturu ubytovacích, pohostinských a dalších zařízení cestovního ruchu a využití jejich kapacit během sezóny a mimo sezónu (Linderová, 2013, s. 55).

2.1 Cíl a metodika zkoumání

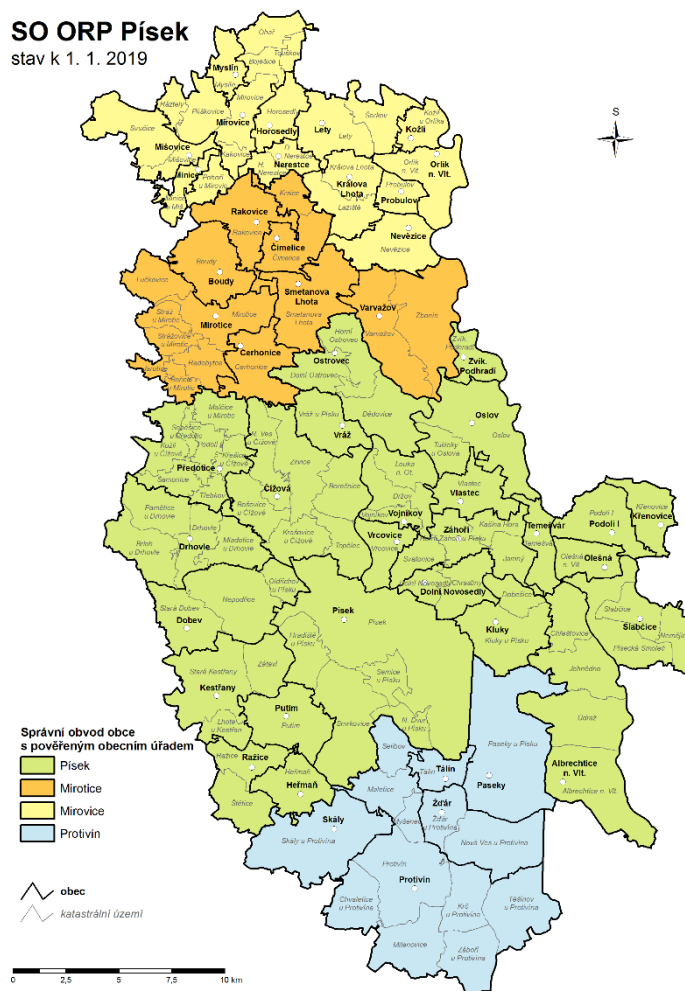
Cílem bakalářské práce je analyzovat a zhodnotit potenciál Písku a okolí pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob. Na základě určeného cíle bylo stanoveno pět výzkumných otázek:

- Jaké jsou možnosti bezbariérového ubytování v cestovním ruchu v Písku a okolí?
- Jak jsou bezbariérová ubytovací zařízení propagována?
- Jak jsou pohostinská zařízení ve vybrané oblasti připravena na návštěvu zdravotně postižených osob?
- Jaké možnosti využití volného času mají zdravotně postižení návštěvníci v Písku a okolí?
- Jak je možné získat informace o pobytech vhodných pro zdravotně postižené osoby v Písku a okolí?

Okres Písek se rozprostírá v severní části Jihočeského kraje. Sousedí s okresy Tábor, Strakonice, České Budějovice, Příbram a Benešov. Do okresu spadá celkem 75 obcí, z toho 5 obcí má status města (tabulka č. 5). Svou rozlohou 1 127 km² je druhým nejmenším okresem kraje. K 1. lednu 2019 bylo zaznamenáno celkem 53 121 lidí, žijících v okrese Písek. [11]

Povrch okresu je mírně zvlněný, směrem k severu až kopcovitý. Výraznější vrchy nalezneme v Píseckých horách s hlavním vrcholem Mehelník (632 m. n. m.). Nevyšším bodem okresu je však vrch Kozlov (708 m. n. m.). Naopak nejnižše položené místo okresu a celého Jihočeského kraje představuje Orlická přehrada se svou nadmořskou výškou 330 m. [65]

Mezi nejatraktivnější a turisticky nejvyhledávanější místa okresu patří Orlická přehrada se zámekem Orlík a nedalekým hradem Zvíkov, město Protivín se starým Schwarzenberským pivovarem, obec Albrechtice nad Vltavou s prastarým kostelem a unikátním hřbitovem, státní přírodní rezervace u rybníka Řežabince a mnoho dalších památek. [10]

Obrázek 1 - Mapa okresu Písek (Český statistický úřad)

Tabulka 5 - Seznam měst a obcí v okrese Písek

Obce v okrese Písek			
A-J	K-N	O-SK	SL-Ž
Albrechtice nad Vltavou	Kestřany	Okrouhlá	Slabčice
Bernartice	Kluky	Olešná	Smetanova Lhota
Borovany	Kostelec nad Vltavou	Orlík nad Vltavou	Stehlovice
Boudy	Kovářov	Osek	Tálín
Božetice	Kožlí	Oslov	Temešvár
Branice	Králova Lhota	Ostrovec	Varvažov
Cerhonice	Křenovice	Paseky	Veselíčko
Čimelice	Křížanov	Písek	Vlastec
Čížová	Kučer	Podolí I	Vlksice
Dobev	Květov	Probulov	Vojníkov
Dolní Novosedly	Lety	Protivín	Vráž
Drhovle	Milevsko	Přeborov	Vrcovice
Heřmaň	Minice	Předotice	Záhoří
Horosedly	Mírotice	Přeštěnice	Zbelítov
Hrazany	Mirovice	Putim	Zběšičky
Hrejkovice	Mišovice	Rakovice	Zhoř
Chyšky	Myslín	Ražice	Zvíkovské Podhradí
Jetětice	Nerestce	Sepekov	Žďár
Jickovice	Nevězice	Skály	

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Českého statistického úřadu [11]

Kvalifikace potenciálu cestovního ruchu je poměrně složitá. Na základě toho byla za účelem hodnocení potenciálu Písku a okolí pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob vypracována stupnice hodnocení (tabulka č. 6). Nutno podotknout, že hodnocení potenciálu cestovního ruchu je subjektivní záležitost.

Tabulka 6 - Stupnice hodnocení potenciálu cestovního ruchu zdravotně postižených osob

Bodové hodnocení	Kvantitativní hodnocení	Kvalitativní hodnocení
0 až 9	1	Základní
10 až 19	2	Průměrný
20 až 28	3	Zvýšený
29 až 37	4	Výborný

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Linderová, 2012, Regionalizacie cestovního ruchu v Slovenskej republike z roku 2005

K úspěšnému zhodnocení potenciálu rozvoje cestovního ruchu pro zdravotně postižené návštěvníky v Písku a okolí jsme stanovili hodnotící kritéria, jež jsou nezbytná pro rozvoj cestovního ruchu pro tento segment návštěvníků, viz tabulka č. 7.

K hodnotícím kritériím patří:

- bezbariérová ubytovací zařízení,
- bezbariérová pohostinská zařízení,
- bezbariérová sportovně-rekreační zařízení s možností trávení volného času,
- existence bezbariérových kulturně-historických památek,
- nabídka cestovních kanceláří pro zdravotně postižené návštěvníky cestovního ruchu,
- webové informační portály pro zdravotně postižené osoby.

Tabulka 7 - Hodnotící kritéria na úrovni vybrané oblasti

Hodnotící kritérium	Charakteristika	Body
Bezbariérová ubytovací zařízení	- méně než 10 % všech UZ	0
	- více než 10 % všech UZ	1
	- více než 15 % všech UZ	2
	- více než 20 % všech UZ	3
Bezbariérová pohostinská zařízení	- méně než 10 % všech PZ	0
	- více než 10 % všech PZ	1
	- více než 15 % všech PZ	2
	- více než 20 % všech PZ	3
Sportovně-rekreační zařízení	- bezbariérové koupaliště/aquaparky (ano/ne)	2/0
	- fotbalové, hokejové a jiné stadiony (ano/ne)	2/0
	- jiná sportoviště (ano/ne)	2/0
Přístupné cyklotrasy a turistické stezky	- méně než 10 % turistických stezek	2
	- více než 10 % turistických stezek	3
	- méně než 10 % cyklotras	2
	- více než 10 % cyklotras	3
Kulturně-historické památky	- hrady/zámky/kostely přístupné s doprovodem	1
	- hrady/zámky/kostely částečně přístupné	2
	- hrady/zámky/kostely úplně přístupné	3
	- muzea/galerie/skanzeny přístupné s doprovodem	1
	- muzea/galerie/skanzeny částečně přístupné	2
	- muzea/galerie/skanzeny zcela přístupné	3
	- divadla přístupná s doprovodem	1
	- divadla přístupná částečně nebo úplně	2
Cestovní kanceláře	- nabídka zájezdů pro zdravotně postižené osoby v tuzemsku (ano/ne)	1/0
	- nabídka zájezdů pro zdravotně postižené osoby v zahraničí (ano/ne)	2/0
Webové informační portály	- ano/ne	1/0

Vysvětlivky: UZ – ubytovací zařízení, PZ – pohostinské zařízení

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Linderové, 2012

V bakalářské práci budeme hodnotit bezbariérovost zařízení cestovního ruchu, a to z pohledu neslyšících, tělesně a zrakově postižených osob.

Pohostinská a ubytovací zařízení budeme hodnotit procentuálně. Z celkového počtu zařízení bude následně vyhodnoceno, kolik procent z nich je bezbariérových. Podle výše procent budou následně přiděleny body. Pokud bude ze všech ubytovacích/pohostinských zařízení méně než 10 % bezbariérových, nebude přiřazen žádný bod. Bude-li více než 20 % ubytovacích/pohostinských zařízení bezbariérových, budou přiděleny 3 body. V případě bezbariérovosti sportovně-rekreačních zařízení budeme zkoumat, zda se v dané lokalitě taková zařízení nacházejí. Pokud zjistíme, že se v dané lokalitě nachází bezbariérové sportovně-rekreační zařízení, přiřadíme 2 body. Nepřiřadíme-li žádný bod, bezbariérové sportovně-rekreační zařízení se v okrese Písek nenachází. Dále budeme hodnotit přístupnost cyklotras a turistických tras. Stejně jako u ubytovacích a pohostinských zařízení vypočítáme z celkového počtu procenta, k nimž následně dle tabulky přidělíme body. Kulturně-historické památky budeme hodnotit na základě přístupnosti, tzn. jako zcela bezbariérové – BB, částečně bezbariérové (dostupné s doprovodem) - ČB, nedostupné – ND. K hodnocení bude použita Metodika kategorizace přístupnosti objektů. Cestovní kanceláře budeme hodnotit opět pomocí bodové stupnice. Pokud nabízejí zájezdy pro zdravotně postižené návštěvníky v tuzemsku, přiřadíme jeden bod. V případě, že rovněž nabízejí zájezdy do zahraničí, přidělíme body dva. Není-li ani jedna možnost v nabídce, nepřidělíme bod žádný. Nakonec budeme věnovat pozornost webovým portálům. Zjistíme-li, že existují nějaké webové portály, zabývající se problematikou zdravotního postižení v Písku a okolí, přidělíme jeden bod.

Z hlediska tělesně postižených osob bude zařízení považováno za zcela bezbariérové, jen pokud je přístupný celý objekt tohoto zařízení nebo má alespoň jeden vstup bezbariérový, návštěvník se do objektu dostane bez pomoci druhé osoby, může se zde bez problému pohybovat a jeho návštěva je možná i bez předchozí domluvy. Průchody a dveře musí být alespoň 80 cm široké s výškou prahu maximálně 2 cm. Je-li přístupná jen část zařízení, nebo je k přístupu do zařízení nutná asistence druhé osoby, považujeme zařízení za částečně bezbariérové. Přičemž jsou průchody a dveře široké maximálně 70 cm, výška prahu je maximálně 7 cm a před vstupem do objektu se nachází maximálně jeden schod bez možnosti jeho překonání. Objekt hodnotíme jako nedostupný, je-li přístup nebo pohyb po objektu zvláště komplikovaný, tzn. úzké

prostory bránící libovolnému pohybu v prostoru, schodiště bez výtahu či nevhodný povrch pro vozíček. [58]

V případě hodnocení bezbariérovosti zařízení pro zrakově a sluchově handicapované osoby budeme zkoumat, zda hodnocená zařízení disponují speciálními pomůckami. U sluchově postižených se posuzuje například vyškolený personál, který ví, jak s těmito lidmi komunikovat, informační tabule a popisky, nebo možnost zapůjčení textu, který tlumočí prohlídku. Pro zrakově postižené jsou takovými pomůckami například texty v Braillově nebo ve zvětšeném písmu, audio signalizace ve výtahu či označení tlačítek Braillovým písmem, vyškolený personál, možnost vstupu nebo ubytování s vodícím psem, vodící linie nebo využití audiovizuálních prvků. V případě, že je toto vybavení alespoň z části v daném zařízení dostupné, hodnotíme zařízení jako částečně bezbariérové. Pokud hodnocené zařízení ničím takovým nedisponuje, je pro zrakově postižené a neslyšící osoby nedostupné. Respektive zrakově či sluchově postižení návštěvníci mají do zařízení přístup, avšak bez pomůcek, které by jim prohlídku usnadnily.

Ke zpracování praktické části bakalářské práce byla využita zejména sekundární data, která byla čerpána z webových stránek okresu Písek a okolních obcí, turistických informačních center, kulturních, sportovních, pohostinských a ubytovacích zařízení apod. Informace byly rovněž ověřovány prostřednictvím emailové, telefonické komunikace a v některých případech i osobní návštěvou.

Výzkum probíhal od srpna 2019 do října 2019 ve městě Písek a okolí. Území bylo vymezeno na základě získaných dat z Českého statistického úřadu.

2.2 Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu zdravotně postižených osob

Lokalizační předpoklady rozhodují o funkčním využití dané oblasti cestovním ruchem z hlediska kvality společenských podmínek, přírodních možností a charakteru. Řadíme k nim přírodní atraktivity, kulturně-historické atraktivity a kulturně-společenská zařízení (Vystoupil, Šauer 2006, s. 60).

2.2.1 Přírodní atraktivita

Mezi přírodní atraktivita řadíme národní parky, chráněné krajinné oblasti, jeskyně, přehradu, přírodní památky a další významná území.

Na území okresu Písek se žádné velkoplošné chráněné území nenachází, avšak nalezneme zde celou řadu maloplošných chráněných krajinných území. Konkrétně se jedná o 1 národní přírodní rezervaci, 6 přírodních rezervací a 20 přírodních památek. V tabulkách č. 8, 9, 10 nalezneme stručný popis dané lokality, dostupnost a následné vyhodnocení bezbariérovosti. [76]

Tabulka 8 - Bezbariérovost národních přírodních rezervací v Písku a okolí

Název národní přírodní rezervace	Popis	Povrch	Označení bezbariérovosti		
					
Řežabinec a Řežabinecké tůně	rybník s bohatou vegetací, hnízdiště vodních ptáků, informační tabule, 3 km dlouhá naučná stezka	luční a lesní cesta, nezpevněná cesta	ND	BB	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, ND – nedostupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Agentury ochrany přírody a krajiny ČR [1]

V následující tabulce můžeme vidět kompletní přehled bezbariérovosti přírodních rezervací nacházejících se ve zkoumané oblasti. Jak si můžeme všimnout, z důvodu náročnosti terénu a absence pomůcek v Braillově písmu je návštěva rezervací vhodná pouze pro sluchově postižené osoby, jelikož si mohou veškeré informace přečíst na informačních tabulích.

Tabulka 9 - Bezbariérovost přírodních rezervací v Písku a okolí

Název přírodní rezervace	Popis	Povrch	Označení bezbariérovosti		
					
Čertova hora u Vráže	smíšený porost dubu, lípy a buku, 1,7 km od obce Vráž, místo je přístupné po modré turistické značce	lesní cesta, nezpevněná cesta	VN	VN	VN
Dědovické stráně	rezervace se nachází na strmém kopci, dubovo-habrový porost s bohatou květenou, informační tabule	polní, lesní cesta	ND	BB	ND
Hrby	výskyt zbytků přirozených smíšených listnatých porostů, informační tabule, dostupná lesními cestami	lesní cesta, nezpevněná cesta	ND	BB	ND
Krkavčina	členitý skalní útvar, značená turistická cesta a naučná stezka, informační tabule	lesní cesta, nezpevněná cesta	ND	BB	ND
Výří skály u Oslova	z vrcholku rezervace je krásný výhled na meandrující Otavu, informační tabule, zeleně značená turistická trasa	neudržovaná polní cesta	ND	BB	ND
Žlíbky	skalnaté svahy se suťovými porosty, dostupné po červené turistické trase	polní cesta, lesní cesta	ND	ND	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, ND – nedostupné, VN – veřejnosti nepřístupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Životního prostředí Jihočeského kraje [76]

Hodnocení bezbariérovosti přírodních památek nalezneme v tabulce č. 10. Z celkového počtu 20 přírodních památek je 7 památek zcela bezbariérových a 5 částečně bezbariérových pro osoby na invalidním vozíku. Téměř u všech 20 přírodních památek jsou nainstalované informační tabule, proto jsou tyto přírodní památky dostupné i pro sluchově postižené návštěvníky. Avšak ani jedna z nich bohužel nedisponuje pomůckami pro zrakově handicapované návštěvníky.

Tabulka 10 - Bezbariérovost přírodních památek v Písku a okolí

Název přírodní památky	Popis	Povrch	Označení bezbariérovosti		
					
Bachmač	území leží mimo turistické cesty a není veřejnosti přístupné	lesní cesta, nezpevněná cesta	ND	ND	ND
Boukal	procházka přírodou, lesní rybník, 2 km od Milevska, značená turistická trasa, informační tabule	asfaltová cesta	BB	BB	ND
Dehetník	vlhká louka se zachovalými zbytky porostů cenných společenstev rašeliny, dostupné po polní cestě vedoucí z Líšnice do Milevska, informační tabule	polní cesta	ND	BB	ND
Dubná	rozprostírá se na skalnaté stráni nad Otavou naproti osadě Smetiprach, 1,5 km od obce Držov, informační tabule	lesní cesta, prudké skalnaté svahy	ND	BB	ND
Kněz u Hrazan	0,5 km od obce Hrazany, památka není přístupná turistickou stezkou, informační tabule	lesní cesta, nezpevněná cesta	ND	BB	ND
Kopáčovská	mokřadní louka se vzácnou flórou, mimo značené turistické trasy, informační tabule	asfaltová cesta, polní cesta	ČB	BB	ND
Kopaniny	oblastí prochází tzv. Sedláčkova stezka vedoucí z města Písek, romantická procházka kolem řeky Otavy, informační tabule	lesní cesta, nezpevněná cesta	ND	BB	ND
Malý Kosatín	1,2 km od obce Boudy, slatinná louka s bohatou květenou, na okraj památky se dá dostat po silnici, samotné území ale není dostupné, informační tabule	asfaltová cesta, neudržovaná cesta	BB	BB	ND

Tabulka 10 - pokračování

Michovka	u obce Drhovle, chráněný rybník a výskytem vzácných druhů živočichů, dostupné z části po silnici z části cyklostezce	asfaltová cesta, cyklostezka	BB	ČB	ND
Myšenecká slunce	v obci Myšenec, skalka s paprscitě se rozbíhajícími shluky černých turmalínů, kolem památky prochází naučná stezka, přístupná po silnici, informační tabule	asfaltová cesta	BB	BB	ND
Nerestský lom	1 km od obce Horosedly, naleziště krystalického vápence, zachovalé menší krasové prostory, informační tabule	asfaltová cesta, polní cesta	ČB	BB	ND
Ražický	u obce Ražice, památka zahrnuje oblast stejnojmenného rybníka a přilehlých podmáčených luk, k památce se lze dostat po asfaltové cestě, ze které odbočuje polní cesta k hrázi rybníka, informační tabule	asfaltová cesta, polní cesta	ČB	BB	ND
Rukávečská obora	nejstarší chráněné území v okrese Písek, bukový porost, v současné době není přístupná veřejnosti	lesní cesta, nezpevněná cesta	ND	ND	ND
Skalský	rybník 1,5 km od obce Skály, ochrana rostlinných a živočišných druhů, dostupnost po silnici	asfaltová cesta	BB	ČB	ND
Smutný	meandrující tok říčky Smutné, 1,5 km od obce Sepekov, výskyt vydry říční, ledňáčka říční a jestřába lesního, informační tabule	polní cesta	ND	BB	ND
Sobědražský prales	poblíž Milevska, chráněný dubový porost, procházka lesem, informační tabule	zpevněná lesní cesta	ČB	BB	ND
V Obouch	u obce Ostrovec, lokalitou prochází Sedláčkova a Alšova stezka, informační tabule, procházka podél řeky	zpevněná lesní cesta	ČB	BB	ND
Velký Potočný	1 km od obce Staré Kestřany, chráněný rybník, výskyt mnoha chráněných ptáků, dostupnost po asfaltové cestě Kestřany - Dobeš, která vede přímo kolem ní, informační tabule	asfaltová cesta	BB	BB	ND

Tabulka 10 - pokračování

Vystrkov	jihovýchodně od obce Karlov, romantická procházka lesem kolem řeky, dostupná po modré turistické značce, informační tabule	lesní cesta, nezpevněná cesta	ND	BB	ND
Zelendárky	3-5 km od města Protivín, soustava rybníků, informační tabule, dostupné po veřejných cestách podél břehů rybníků	asfaltová cesta	BB	BB	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem, ND – nedostupné, VN – veřejnosti nepřístupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Životního prostředí Jihočeského kraje a Turistika.cz [76,67]

2.2.2 Kulturně-historické atraktivity

Z hlediska hodnocení bezbariérovosti nás budou v rámci kulturně-historických atraktivit zajímat především hrady, zámky, kostely, tvrze, církevní stavby aj.

Samotné město Písek je poměrně bohaté na výskyt kulturně-historických atraktivit. Mezi nejvýznamnější památku patří Písecký hrad, jehož historie sahá až do 13. století. Byl budován za dohledu krále Přemysla Otakara II. a tvořil součást opevnění města, které stálo na staré obchodní stezce. Z původního gotického královského hradu se však po požáru v roce 1510 zachovalo jen západní křídlo s palácem. Zbylá tři křídla byla zbořena a nahrazena pivovarem, radnicí a kasárnami. V současnosti je v dochované části hradu umístěno Prácheňské muzeum a kulturní centrum Sladovna. Bezbariérovost muzea a kulturního centra bude zkoumána v kapitole s názvem Kulturně-společenská zařízení. Exteriér hradu je pro tělesně postižené návštěvníky bezbariérový jen částečně. V areálu se nacházejí dva schody, které je možno překonat pouze za pomoci druhé osoby. Nachází se zde také informační tabule, tudíž je areál hradu pro sluchově postižené návštěvníky hodnocen jako bezbariérový. Pro zrakově postižené návštěvníky se zde žádné pomůcky nenacházejí (tabulka č. 11). [42]

V okrese Písek jsou situovány celkem dva hrady. Tím druhým je gotický hrad Zvíkov ležící v obci Zvíkovské Podhradí. V současné době je hrad ve správě Národního památkového ústavu a v návštěvních hodinách přístupný veřejnosti. Pro návštěvu tělesně postižené osoby je potřeba asistence. V areálu hradu se nacházejí informační

tabule, k dispozici jsou také letáčky a brožury, proto hodnotíme hrad pro osoby se sluchovým postižením jako bezbariérový. Součástí prohlídky je rovněž výklad. Návštěva zrakově handicapované osoby je tedy možná, avšak za doprovodu druhé osoby, jelikož zde nejsou nainstalované žádné jiné prvky, které by pohyb po areálu zrakově postiženému návštěvníkovi usnadňovaly. [52]

Tabulka 11 - Přehled bezbariérovosti hradů v Písku a okolí

Hrad	Lokalita	Popis	Označení bezbariérovosti		
					
Hrad Zvíkov	Zvíkovské podhradí	bezbariérová pouze část hradu s doprovodem, BWC, brožury, letáčky, komentovaná prohlídka	ČB	BB	ČB
Hrad Písek	Písek	bezbariérová pouze část, informační tabule, letáčky, brožury	ČB	BB	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, BWC – bezbariérové WC, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem, ND – nedostupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Národního památkového ústavu a VisitPísek.cz [52,71]

Zámek nalezneme v okolí Písku jen jeden. Jedná se o Zámek Orlík ležící na břehu Orlického jezera v obci Orlík nad Vltavou. Avšak pro vozíčkáře je z důvodu velkého množství schodů bezbariérový vstup pouze do zámecké zahrady, na nádvoří a do prodejny suvenýrů. Nachází se zde také bezbariérová toaleta. Návštěvníci se sluchovým postižením mají k dispozici letáčky a brožury, tudíž je pro ně návštěva zámku bezbariérová. Prohlídka zámku je komentovaná průvodcem, památka je tedy částečně bezbariérová i pro návštěvníky se zrakovým postižením.

Tabulka 12 - Přehled bezbariérovosti zámků v Písku a okolí

Zámek	Lokalita	Poznámka	Označení bezbariérovosti		
					
Zámek Orlík	Orlík nad Vltavou	bezbariérový vstup pouze na nádvoří, do zámecké zahrady a prodejny suvenýrů, BWC, prohlídka s průvodcem, brožury, letáčky, komentovaná prohlídka	ČB	BB	ČB

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, BWC – bezbariérové WC, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [75]

Kromě hradů a zámků nalezneme nedaleko města Písek také tvrz. Horní tvrz Kestřany se nachází ve stejnojmenné obci vzdálené přibližně 10 km od města Písek. Tvrz je z části bezbariérově přístupná, kvůli nerovnému terénu je však potřeba asistence druhé osoby. Objekt je zcela bezbariérový pro neslyšící návštěvníky, nachází se zde informační tabule. Pro zrakově handicapované osoby je tvrz nedostupná z důvodu absence jakýchkoliv pomůcek.

Tabulka 13 - Přehled bezbariérovosti tvrzí v Písku a okolí

Tvrz	Lokalita	Poznámka	Označení bezbariérovosti		
					
Horní tvrz Kestřany	Kestřany	objekt částečně bezbariérově přístupný, informační tabule	ČB	BB	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem, ND – nedostupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [39]

V Písku a jeho okolí se nachází 39 kostelů. Většina z nich je přístupná veřejnosti pouze v době konání bohoslužeb či akcí. Pokud je objekt přístupný pro tělesně postižené návštěvníky bez pomoci druhého člověka, hodnotíme objekt jako bezbariérový. Brání-li vstupu do objektu schod nebo je nutná asistence, bereme objekt jako částečně přístupný. Objekt hodnotíme jako nedostupný v případě, že vstup do objektu znemožňuje více než jeden schod. Pro sluchově postižené návštěvníky jsou kostely bezbariérové, pokud mají v pořádku zrak. Ve většině kostelů jsou dostupné letáčky nebo brožury, ve kterých si

může neslyšící člověk alespoň základní informace přečíst. V případě zrakově postižených návštěvníků byla hodnocena přítomnost audiovizuálních či hmatových pomůcek. Pokud se v daném objektu žádné takové pomůcky nenachází, hodnotíme jej jako nedostupný.

Přímo ve městě Písek nalezneme celkem čtyři kostely. Jedná se o kostel svatého Václava, kostel Nejsvětější Trojice, kostel Narození Panny Marie a kostel Povýšení svatého Kříže. Avšak kostely svatého Václava a Povýšení svatého Kříže nejsou přístupné veřejnosti. Kostel Nejsvětější Trojice je pro návštěvníky na vozíku zcela bezbariérový. Pro neslyšící jsou zde k dispozici popisky a letáčky, tudíž je kostel přístupný i pro ně. Kostel však nedisponuje žádnými pomůckami pro zrakově handicapované. Vstup do kostela Narození Panny Marie je částečně bezbariérový, je nutná asistence při překonání schodu. Samotný pohyb v interiéru je zcela bezbariérový. Jsou zde k dispozici i popisky, letáčky a brožury pro neslyšící. Bohužel pro sluchově postižené osoby v kostele žádné pomůcky nejsou, tudíž je pro ně hodnocen jako nedostupný (tabulka č. 14).

Převážná většina kostelů v okolních obcích je pro tělesně postižené nepřístupná. Pouze kostely sv. Josefa ve Slabčicích a sv. Anny ve Veselíčku jsou zcela bezbariérové. Největší problém představuje jeden nebo větší počet schodů před vstupem do objektu, kdy tělesně postižený návštěvník není schopen tuto bariéru sám překonat. Ve většině kostelů jsou dostupné letáčky či brožury. V žádném kostele však nebyly nalezeny pomůcky pro návštěvníky se zrakovým postižením, proto jsou hodnoceny jako nedostupné.

Tabulka 14 - Přehled bezbariérovosti kostelů v Písku a okolí

Kostel	Lokalita	Označení bezbariérovosti		
				
Kostel svatého Václava	Písek	VN	VN	VN
Kostel Nejsvětější Trojice	Písek	BB	BB	ND
Kostel Narození Panny Marie	Písek	ČB	BB	ND
Kostel Povýšení svatého Kříže	Písek	VN	VN	VN
Kostel sv. Petra a Pavla	Albrechtice nad Vltavou	ČB	BB	ND
Kostel sv. Martina	Bernartice	ČB	BB	ND
Kostel sv. Bartoloměje	Červená	VN	BB	VN
Kostel Nejsvětější Trojice	Čimelice	ČB	BB	ND
Kostel sv. Jakuba Staršího	Čížová	ČB	BB	ND
Kostel sv. Briekcí	Dobev	ČB	BB	ND
Kostel sv. Liljí	Heřmaň	ČB	BB	ND
Kostel sv. Jana Křtitele	Chřešřovice	ND	BB	ND
Kostel sv. Prokopa	Chyšky	ND	BB	ND
Kostel sv. Kateřiny	Kestřany	ČB	BB	ND
Kostelík	Kluky	ND	BB	ND
Kostel Narození Panny Marie	Kostelec nad Vltavou	ND	BB	ND
Kostel Všech svatých	Kovářov	ČB	BB	ND
Kostel sv. Václava	Krč	ND	BB	ND
Kostel Navštívení Panny Marie	Lašovice	ND	BB	ND
Kostel sv. Bartoloměje	Milevsko	ND	BB	ND
Kostel sv. Liljí	Milevsko	ND	BB	ND
Kostel sv. Liljí	Mírotice	ND	BB	ND
Kostel sv. Klimenta	Mirovice	ND	BB	ND
Kostel Církve československé husitské	Mirovice	ND	BB	ND
Kostel sv. Havla	Myšenec	ND	BB	ND
Kostel sv. Prokopa	Orlík nad Vltavou	ND	BB	ND
Kostel sv. Linharta	Oslov	ČB	BB	ND
Kostel sv. Petra a Pavla	Pohoří	ČB	BB	ND
Kostel sv. Alžbety	Protivín	ND	BB	ND
Kostel sv. Filipa a Jakuba	Předbořice	ND	BB	ND
Kostel sv. Vavřince	Putim	ND	BB	ND
Kostel sv. Ondřeje	Radobytce	ND	BB	ND
Kostel Jména Panny Marie	Sepekov	ČB	BB	ND
Kostel sv. Josefa	Slabčice	BB	BB	ND
Kostel sv. Jana Křtitele a Panny Marie	Svatý Jan	ČB	BB	ND
Kostel sv. Kateřiny	Varvažov	ČB	BB	ND
Kostel sv. Anny	Veselíčko	BB	BB	ND
Kostel sv. Bartoloměje	Vráž	ND	BB	ND
Kostel sv. Michaela archanděla	Záhoří	ČB	BB	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem, ND – nedostupné, VN – veřejnosti nepřístupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [41]

2.2.3 Kulturně-společenská zařízení

V rámci hodnocení bezbariérovosti kulturně-společenských zařízení se zaměříme především na muzea, kina, divadla, galerie aj.

V okrese Písek se nachází šest muzeí, dvě galerie, dvě divadla a pět kin. Převážná většina těchto kulturně-společenských zařízení je lokalizována přímo ve městě Písek.

Bezbariérovost byla opět hodnocena z pohledu osob s tělesným, sluchovým a zrakovým postižením. U tělesně postižených osob byly hodnoceny přístupové cesty, vstupy, schody, uspořádání exponátů či vybavení. Jako nedostupná byla označena zařízení s nezpevněnou přístupovou cestou, úzkým vstupem nebo schodištěm bez možnosti využití výtahu či schodolezu. U zrakově handicapovaných osob je doporučen pohyb v zařízení s doprovodem. V případě, že je dané zařízení vybaveno vodícími liniemi a dalšími pomůckami, které osobám se zrakovým postižením usnadňují pohyb po zařízení, není doprovod nutný a zařízení je označeno jako bezbariérové. Pokud zkoumané zařízení nedisponuje žádnou z těchto pomůcek, považujeme jej za nedostupné. Obdobně byla hodnocena bezbariérovost objektů pro neslyšící, kteří sice mají do kulturně-společenských zařízení přístup, avšak mnohdy tato zařízení nedisponují pomůckami pro tyto návštěvníky. V tom případě je dané zařízení hodnoceno jako nedostupné. Pokud je však na návštěvu neslyšících návštěvníků připravené a vybavené potřebnými pomůckami, hodnotíme jej jako bezbariérové.

Jak bylo již zmíněno výše, na území okresu Písek nalezneme celkem šest muzeí a dvě galerie. V následující tabulce nalezneme popis přístupnosti jednotlivých muzeí a galerií a následné zhodnocení bezbariérovosti.

Pro tělesně postižené návštěvníky jsou z celkového počtu pouze tři objekty zcela bezbariérové. Jedná se o Městskou galerii U Zlatého Slunce a Přírodovědecké muzeum v Týně nad Vltavou a o Muzeum mlynářství v Božeticích. Hlavní problém představují především schody u vstupu, patra budovy propojená schodištěm, absence výtahu či schodolezu.

Návštěvníkům se sluchovým postižením jsou přístupné všechny objekty, jelikož mají možnost si veškeré informace přečíst. Informace jsou dostupné v podobě informačních tabulí, tištěných materiálů, popisků u jednotlivých exponátů či v interaktivní podobě.

Pro osoby se zrakovým postižením je většina objektů nedostupná, jelikož nejsou vybaveny pomůckami, které by postiženému návštěvníkovi pohyb v objektu usnadnily. Jediné Prácheňské muzeum v Písku disponuje možností komentované či audio prohlídky. Přesto je návštěva doporučena s doprovodem. Částečně přístupné je i Milevské muzeum, které je možné navštívit s vodícím psem.

Tabulka 15 - Přehled bezbariérovosti muzeí a galerií v Písku a okolí

Muzea a galerie	Lokalita	Popis	Označení bezbariérovosti		
					
Prácheňské muzeum	Písek	schody, výtah, z části přístupné vozíčkářům, BWC, tištěné materiály, popisky exponátů, možnost komentované prohlídky, audio prohlídka	ČB	BB	ČB
Galerie Sladovna	Písek	schody, část objektu bezbariérová, výtah, popisky	ČB	BB	ND
Městská galerie U Zlatého Slunce	Týn nad Vltavou	zcela bezbariérový vstup, propagační materiály, informační panely	BB	BB	ND
Městské muzeum	Týn nad Vltavou	schody, schodolez – vozíčkáři ohlásit návštěvu předem, popisky, interaktivní (dotekové e-booky)	ČB	BB	ND
Milevské muzeum	Milevsko	schod při vstupu, za pomoci personálu jej lze překonat, jednotlivá podlaží propojená schodištěm, přístupné pouze přízemí, popisky, texty, možnost návštěvy s vodícím psem	ČB	BB	ČB
Muzeum mlynářství	Božetice	bezbariérový přístup, BWC, interaktivní prezentace	BB	BB	ND
Památník města Protivín – pobočka Prácheňského muzea	Protivín	počítačové prezentace, velký počet schodů, absence výtahu či schodolezu	ND	BB	ND
Přírodovědecké muzeum Semenec	Týn nad Vltavou	bezbariérový přístup, BWC, bez schodů, pohyb po chodnících a zpevněných plochách, popisky	BB	BB	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, BWC – bezbariérové WC, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem, ND – nedostupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [68,73,44]

V neposlední řadě byla hodnocena bezbariérovost divadel a kin, jejichž přehled nalezneme v tabulce č. 16. V okrese Písek se nacházejí dvě divadla a pět kin. Bohužel ani jedno z těchto zařízení není uzpůsobeno návštěvě zrakově či sluchově postižených osob. Tělesně postižené osoby mají možnost zcela bezbariérově navštívit Kino Portyč a Divadlo Fráni Šrámka v Písku nebo kino v Městském domě Sokolovna nacházející se v Týně nad Vltavou. Částečně bezbariérová je i návštěva Letního kina v Písku. Kvůli nerovnému terénu je však doporučen vstup s doprovodem.

Tabulka 16 - Přehled bezbariérovosti divadel a kin v Písku a okolí

Divadla a kina	Lokalita	Popis	Označení bezbariérovosti		
					
Divadlo Fráni Šrámka	Písek	BWC, pro vozíčkáře bezbariérové	BB	ND	ND
Divadlo Pod Čarou	Písek	velký počet schodů	ND	ND	ND
Kino Portyč	Písek	BWC, pro vozíčkáře bezbariérové, výtah	BB	ND	ND
Letní kino	Písek	nerovný terén – dostupné s doprovodem	ČB	ND	ND
Městské kulturní středisko a kino Protivín	Protivín	vstup i předsálí v jedné rovině bez schodů, do kina vedou schody, absence výtahu	ND	ND	ND
Městský dům kultury Sokolovna a kino	Týn nad Vltavou	zcela bezbariérový vstup, schodolez i výtah uvnitř budovy, přístup do kina taktéž bezbariérový	BB	ND	ND
Milevské kino	Milevsko	velký počet schodů, absence výtahu či schodolezu	ND	ND	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, BWC – bezbariérové WC, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem, ND – nedostupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

2.2.4 Ostatní atraktivita

Mezi ostatní atraktivita byly zařazeny naučné stezky, rozhledny a jiné zajímavosti. Přičemž byla opět hodnocena jejich dostupnost zdravotně postiženým návštěvníkům.

Žádná velkoplošná chráněná území se bohužel na území okresu Písek nenacházejí. Návštěvníci však mohou zavítat do nedalekého Šumavského národního parku, který je díky své vzdálenosti 64 km od města Písek zároveň nejbližším VCHÚ.

Na území Šumavského Národního parku se nachází řada naučných stezek a tras, které jsou vhodné i pro návštěvníky se sluchovým postižením, jelikož nezbytnou součástí tras jsou informační tabule. Správa Šumavského Národního parku se snaží o jeho zpřístupnění i osobám na invalidním vozíku. Na základě toho bylo vytvořeno 9 tras speciálně pro vozíčkáře. Každá z těchto tras je podrobně popsána v brožurě s názvem „Šumava pro všechny“, kterou si návštěvník může zdarma stáhnout na webových stránkách národního parku. Nalezne zde podrobný popis trasy, její náročnost, délku, povrch a další zajímavosti. [60]

Nezapomíná se ani na zrakově postižené návštěvníky, pro něž byl vytvořen speciální průvodce v Braillově písmu. Součástí průvodce jsou i reliéfní mapy celého území. Díky této publikaci mají zrakově postižení lidé možnost, představit si, jak velké území NP a CHKO Šumava zabírá, kde se nacházejí nejznámější turistické cíle a vrcholy. Správa Národního parku rovněž plánuje popis vybraných cílů Braillovým písmem přímo v terénu. [36]

Samotné město Písek a jeho blízké okolí je protkáno velkým počtem naučných stezek. Většina z nich je určena převážně pro pěší turistiku, avšak některé jsou vhodné i pro cyklisty. Konkrétně se jedná o 13 naučných stezek, z nichž jsou pouze dvě (naučná stezka Kovářovskem, naučná stezka Myšenecké Slunce) zcela bezbariérové pro tělesně postižené osoby. Naučná stezka Klokočín a Čertova naučná stezka jsou pro tělesně handicapované návštěvníky částečně bezbariérové. K jejich absolvování je nutná asistence druhé osoby.

Pro sluchově postižené návštěvníky jsou všechny naučné stezky zcela bezbariérové. Některé ze stezek však vedou z části i po silnicích. V tomto případě je doporučený doprovod asistenta.

Všechny naučné stezky byly vyhodnoceny jako nedostupné pro osoby se zrakovým postižením, jelikož žádná z nich nedisponuje speciálními pomůckami pro tuto skupinu návštěvníků (např.: informace v Braillově písmu). Popřípadě by k absolvování těchto stezek byla z bezpečnostních důvodů nutná asistence.

Kompletní přehled informací a bezbariérovosti jednotlivých stezek nalezneme v tabulce č. 17.

Tabulka 17 - Přehled bezbariérovosti naučných stezek v Písku a okolí

Naučné stezky	Lokalita	Popis	Povrch	Označení bezbariérovosti		
						
Alšova stezka	Mirotice-Boudy-Rakovice-Čimelice	12 km, pěší i cyklo, 9 informačních panelů, historické, přírodní, archeologické zajímavosti oblasti	kopcovitý terén, kombinace asfaltové cesty, lesní, nezpevněné cesty	ND	BB	ND
Lesnická naučná stezka	Písecké hory	2,5 km, pěší, 25 informačních zastávek seznamujících s lesnictvím	středně těžký terén, asfaltová cesta, polní cesta, nezpevněná lesní cesta	ND	BB	ND
Cesta Drahekamů	Písecké hory	6,5 km, pěší, 23 informačních zastávek, možnost vyzvednout si průvodce v TIC, lesnictví, botanika, minerály, rozhledna Jarník	kopcovitý terén, lesní cesta, asfaltová cesta	ND	BB	ND
Čertova stezka	Písek-podél řeky Otavy	9 km, pěší i cyklo, 22 informačních zastávek, přírodní, historické a technické zajímavosti okolí Otavy	mírně kopcovitý terén, zpevněná cesta podél řeky Otavy	ČB	BB	ND
Naučná stezka Hůrky	Písek-Smrkovice	6 km, pěší i cyklo, 17 informačních zastávek, seznámení s péčí o les, s hospodařením v lese, chovem zvířete, s přírodovědeckými a historickými zajímavostmi školního polesí	kopcovitý terén, asfaltová cesta, zpevněná cesta	ND	BB	ND

Tabulka 17 - Pokračování

Naučná stezka Kovářovskem	obec Kovářov a její okolní vesnice	možnost vybrat si z několika tras, nejdelší měří 25 km, 21 informačních zastavení, pěší i cyklo, přírodní, technické, historické zajímavosti středního Povltaví	rovinatý terén, převážně asfaltová cesta	BB	BB	ND
Milevská naučná stezka	Milevsko a blízké okolí	13,5 km, pěší, 23 informačních zastávek, technické, přírodní a historické zajímavosti okolí	lehká náročnost, částečně zpevněná, částečně nezpevněná lesní cesta	ND	BB	ND
Naučná stezka Myšenecké slunce	Myšelec	2 km, 7 informačních panelů, pěší i cyklo, historické zaměření, dějiny zdejšího osídlení od pravěku do současnosti	lehká náročnost, asfaltová cesta	BB	BB	ND
Naučná stezka Vejrovským zemanstvím	Branice-Veselíčko-Stehlovice	12 km, 20 informačních zastávek, přírodní a historické zajímavosti okolí	lesní cesta, polní nezpevněná cesta	ND	BB	ND
Naučná stezka Klokočín	okolí tvrze Klokočín	1,5 km, 12 informačních zastávek, přírodovědecké zaměření, procházka okolo rybníka	nezpevněná cesta	ČB	BB	ND
Naučná stezka Po stopách permoniků ze Zlaté hory	okolí obce Ražice	3 km, 5 informačních zastávek, pěší, historie Zlaté hory, pohádkový příběh permoniků	asfaltová cesta, lesní nezpevněná cesta	ND	BB	ND
Naučná stezka Zelendárky	Protivín-Nová Ves u Protivína -Těšínov	11,5 km, 17 informačních zastávek, přírodní, technické, historické pamětihodnosti	asfaltová cesta, polní cesta, nezpevněná cesta	ND	BB	ND
Naučná stezka Orlík – Zvíkovské Podhradí	Orlík-Zvíkovské podhradí	30 km, 15 informačních zastávek, pěší, historie krajiny, přírodovědné zajímavosti a chráněné rostlinné a živočišné druhy	středně těžký terén, asfaltová cesta, lesní nezpevněná cesta	ND	BB	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem, ND – nedostupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [66,38,70]

Kromě naučných stezek se na území Písecka nachází také několik zajímavých rozhleden. Jedná se celkem o čtyři rozhledny. Dvě z těchto rozhleden jsou ocelové a zbylé dvě dřevěné. Vzhledem k velkému počtu schodů a současné absenci výtahu, či jiného pomocného zařízení jsou všechny rozhledny hodnoceny jako nedostupné tělesně postiženým návštěvníkům. U většiny z těchto rozhleden si návštěvníci mohou přečíst doplňkové informace na informačních panelech, proto jsou pro návštěvu sluchově postižených osob zcela bezbariérové. Pro návštěvu zrakově handicapovaných osob bohužel uzpůsobeny nejsou.

Tabulka 18- Přehled bezbariérovosti rozhleden v Písku a okolí

Rozhledny	Lokalita	Popis	Označení bezbariérovosti		
					
Jarník u Písku	Písek	2 km od Písku, 60 m, výhled na Šumavu, Český les, Příbramsko, Písek a Písecké hory, informační tabule, mapy, dvojitě schodiště, absence výtahu	ND	BB	ND
Vysoký Kamýk	Albrechtice nad Vltavou	3 km od obce Albrechtice nad Vltavou, 46 m, výhled na Šumavu, Blanský les, okolí Českých Budějovic, Novohradské hory, Českomoravskou vrchovinu, Českou Sibiř, Písecké hory, informační tabule, schody, absence výtahu	ND	BB	ND
Langova rozhledna	Kovářov	15 m, výhled na zámek Orlík, Orlickou přehradu, Brdy, elektrárnu Temelín, Šumavu, informační tabule, 4 patra, schody, absence výtahu	ND	BB	ND
Jestřebská rozhledna	Bernartice	13 m, výhled na Táborsko, oblast České Sibiře, Písecké hory, 4 patra, schody, absence výtahu	ND	BB	ND

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, ND – nedostupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [55,48]

Za zmínku stojí i Krokodýlí ZOO v Protivíně, která je zcela bezbariérová pro všechny hodnocené skupiny návštěvníků. Zrakově postiženým návštěvníkům je umožněn vstup za doprovodu vodícího psa, pro tělesně postižené návštěvníky je vstup zcela bezbariérový. Sluchově postižené osoby naleznou informace v tištěném průvodci. K dispozici jsou také popisky.

Tabulka 19 - Přehled bezbariérovosti jiných atraktivit v Písku a okolí

Jiné atraktivy	Lokalita	Popis	Označení bezbariérovosti		
					
Krokodýlí ZOO	Protivín	přístupné vozíčkářům, BWC, možnost vstupu s vodícím psem, popisky, tištěný průvodce	BB	BB	BB

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [19]

2.3 Realizační předpoklady

S lokalizačními předpoklady úzce souvisejí realizační předpoklady, které se podílejí na realizaci cestovního ruchu v dané destinaci a umožňují tak uspokojit nároky a požadavky návštěvníků. Do realizačních předpokladů řadíme ubytovací, pohostinská, sportovní a další zařízení, která využívají návštěvníci ve volném čase. Dále se jedná o dopravu, zejména o hustotu dopravní sítě, její kvalitu a v neposlední řadě o webové portály, cestovní kanceláře a agentury, které se zabývají cestovním ruchem zdravotně postižených osob.

2.3.1 Ubytovací zařízení

Ubytovací zařízení pro jednotlivé skupiny zdravotně postižených osob musí splňovat různé podmínky. V případě tělesně a zrakově postižených osob závisí bezbariérovost na technických parametrech daného zařízení. U vozíčkářů se jedná především o dostatečnou šířku vstupních dveří, celkový přístup do zařízení, nejlépe na úrovni komunikace pro chodce, možnost využití schodolezu či výtahu, uspořádání exteriéru a interiéru. Pro návštěvu zrakově postižených osob by měly být pokoje speciálně uzpůsobeny s ohledem na bezpečnost. Nezbytná je také dostupnost materiálů

v Braillově písmu. V případě neslyšících osob jsou ubytovací zařízení zcela bezbariérová, pokud personál ovládá znakovou řeč.

Na území okresu Písek bylo zaznamenáno 59 ubytovacích zařízení. Do hodnocení byly zařazeny hotely, penziony, kempy, chatové osady, turistické ubytovny, bungalovy a další ubytovací zařízení. Bezbariérovost jednotlivých ubytovacích zařízení byla zjišťována pomocí sekundárního výzkumu. Konkrétně analýzou rezervačních portálů, webových stránek ubytovacích zařízení, turistických informačních center, pomocí e-mailové či telefonické komunikace. Zařízení, která disponují bezbariérovým vstupem, vyhrazenými parkovacími místy, nebo pokoji s bezbariérovým sociálním zařízením, byla hodnocena jako zcela bezbariérová. Částečně bezbariérová jsou ta zařízení, u nichž je potřeba překonat vyšší práh, menší počet schodů či jejich sociální zařízení není dostatečně bezbariérové.

Ani v jednom ubytovacím zařízení není personál vyškolený na komunikaci ve znakové řeči. Ve většině UZ jsou dostupné tištěné materiály, ve kterých návštěvník nalezne veškeré potřebné informace. Žádné ubytovací zařízení nedisponuje materiály či popisky v Braillově písmu. U obou skupin je proto vhodnější ubytování s doprovodem.

Z celkového počtu 59 ubytovacích zařízení lokalizovaných v okrese Písek, je 16 zařízení bezbariérových, což představuje 27 % zařízení v řešené oblasti. Ostatní ubytovací zařízení nejsou pro ubytování handicapovaných osob vhodná. Důvodem jsou především stísněné prostory interiéru, situování ubytovací jednotky v patře bez možnosti využití výtahu či schodolezu, velký počet schodů apod. V Příloze 1 nalezneme kompletní přehled všech bezbariérových ubytovacích zařízení v Písku a okolí.

Tabulka 20 - Přehled bezbariérových ubytovacích zařízení v Písku a okolí

Písek a okolí	Bezbariérovost UZ					Celkem UZ	Procentuální vyjádření BB UZ
	Hotel	Penzion	Kemp	Ostatní UZ	Celkem		
	8	2	0	6	16	59	27 %

Vysvětlivky: BB – bezbariérové, UZ – ubytovací zařízení

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

2.3.2 Pohostinská zařízení

Hodnocení pohostinských zařízení bylo zaměřeno především na restaurace, kavárny, cukrárny, vinárny, bary, čajovny a jiná pohostinská zařízení nacházející se v Písku a jeho okolí. V okrese Písek bylo zaznamenáno přes 80 pohostinských zařízení. Klasifikace bezbariérovosti u některých pohostinských zařízení byla poměrně složitá, jelikož ne všechna zařízení mají dostupné informace o přístupu do budovy nebo vlastní webové stránky. Bezbariérovost jednotlivých zařízení byla hodnocena na základě dostupných informací z webových stránek, prostřednictvím e-mailové či telefonické komunikace a v některých případech také na základě osobní návštěvy. Jako bezbariérová nebo alespoň částečně bezbariérová byla vyhodnocena ta pohostinská zařízení, která disponují bezbariérovým vstupem, bezbariérovou toaletou či vyhrazeným parkovacím místem pro vozíčkáře. Žádné z těchto zařízení nemá k dispozici menu v Braillově písmu ani vyškolený personál, který by ovládal znakovou řeč. Většinou se ale obsluha snaží vyhovět široké skupině zákazníků a uspokojit jejich požadavky. Do některých pohostinských zařízení je povolen vstup se psem. Pro osoby se sluchovým a zrakovým postižením je tedy přístup do těchto zařízení částečně bezbariérový, nejlépe v doprovodu asistenta, a to obzvláště u osob se zrakovým handicapem.

Z celkového počtu 82 pohostinských zařízení, která se v okrese Písek nacházejí, je 48 zařízení bezbariérových, což představuje 59 % zařízení ve zkoumané oblasti. Kompletní seznam bezbariérových pohostinských zařízení nalezneme v Příloze 2.

Tabulka 21 - Přehled bezbariérových pohostinských zařízení v Písku a okolí

Písek a okolí	Celkový počet PZ	Celkový počet BB PZ	Procentuální vyjádření BB PZ
	82	48	59 %

Vysvětlivky: BB – bezbariérové, PZ – pohostinské zařízení

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

2.3.3 Sportovně rekreační zařízení

Do hodnocení sportovně-rekreačních zařízení byla zařazena sportovní centra, koupaliště, aquaparky, fitness centra, zimní stadiony a další zařízení, která se v okrese Písek nacházejí. K výzkumu bezbariérovosti jednotlivých zařízení byly využity informace z webových portálů, v některých případech také e-mailová a telefonická komunikace.

V šetřené oblasti se nachází 30 sportovně-rekreačních zařízení, z nichž 17 je bezbariérových nebo alespoň částečně bezbariérových. Z celkového počtu sportovně-rekreačních zařízení je přibližně 57 % zařízení bezbariérových. Pro osoby na vozíčku je vstup do zařízení zcela bezbariérový. U zrakově a sluchově postižených osob je do všech zařízení vstup částečně bezbariérový, jelikož žádné z nich není dostatečně vybaveno pro návštěvu této skupiny osob. Zařízení mohou navštívit, avšak nejlépe v doprovodu asistenta. V tabulce č. 22 nalezneme kompletní analýzu bezbariérovosti sportovně-rekreačních zařízení na šetřeném území.

Tabulka 22 - Přehled bezbariérovosti sportovně-rekreační zařízení v Písku a okolí

Sportovně-rekreační zařízení	Lokalita	Popis	Označení bezbariérovosti		
					
Sport centrum Písek	Písek	BB vstup, vyhrazená parkovací místa pro vozíčkáře	BB	ČB	ČB
Stáje Štětice	Štětice	není bezbariérové	ND	ČB	ČB
Fit studio TJK	Písek	schody u vstupu, posilovna se nachází v patře, vstup pouze po schodech	ND	ČB	ČB
Ranč Ixion	Chrastiny	BB, vhodné pro handicapované, hiporehabilitace	BB	ČB	ČB
Tenisové kurty a fotbalové hřiště Semice	Semice	BB přístup	BB	ČB	ČB
Zimní stadion Písek	Písek	BB vstup, vyhrazená parkovací místa pro vozíčkáře, BWC	BB	ČB	ČB
Silueta fitness s.r.o.	Písek	Silueta fitness s.r.o. se nachází v patře, absence výtahu	ND	ČB	ČB
Plovárna u Sv. Václava	Písek	přístupné pouze po schodech, velký počet schodů	ND	ČB	ČB

Tabulka 22 – pokračování

Laser arena Písek	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Golf Resort Písek	Kestřany	BB vstup	BB	ČB	ČB
Tenisové kurty Písek	Písek	BB přístup	BB	ČB	ČB
Lezecké centrum LezeTop	Písek	schody u vstupu, lezecké centrum se nachází v patře, přístupné pouze po schodech	ND	ČB	ND
Sportovní areál a koupaliště	Zvíkovské Podhradí	schody u vstupu	ND	ČB	ČB
Fitness River	Písek	velký počet schodů u vstupu, bez možnosti překonání	ND	ČB	ČB
Harmony Wellness Club	Písek	BB vstup, interiér však bezbariérový není, velké množství schodů, absence výtahu	ND	ČB	ČB
Workout hřiště	Písek	BB přístup, outdoorové hřiště	BB	ČB	ČB
Parkourové hřiště	Písek	BB přístup, outdoorové hřiště	BB	ČB	ČB
Sauna - fitness	Písek	schody u vstupu bez možnosti překonání	ND	ČB	ČB
Ideal Body	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Sportovní hala	Písek	není bezbariérové	ND	ČB	ČB
Krytý plavecký bazén	Písek	velký počet schodů u vstupu, bez možnosti překonání	ND	ČB	ČB
Tenisové kurty	Protivín	BB přístup	BB	ČB	ČB
Koupaliště	Milevsko	BB přístup	BB	ČB	ČB
Sportovně komunitní centrum	Písek	BB vstup, vyhrazená parkovací místa pro vozíčkáře, výtah, BWC	BB	ČB	ČB
SK Mystic Písek	Písek	schody u vstupu, SK Mystic se nachází v patře, přístupné pouze po schodech	ND	ČB	ČB
Fotbalové hřiště Písek	Písek	BB přístup	BB	ČB	ČB
Fotbalové hřiště Milevsko	Milevsko	BB přístup	BB	ČB	ČB
Sportovní areál Protivín	Protivín	BB přístup	BB	ČB	ČB
Sportovní hala Milevsko	Milevsko	BB přístup, vyhrazená parkovací místa pro vozíčkáře	BB	ČB	ČB
Zimní stadion Milevsko	Milevsko	není bezbariérové	ND	ČB	ČB

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, BWC – bezbariérové WC, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem, ND – nedostupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [29,46,62,72]

2.3.4 Bezbariérová přeprava

Bezbariérová přeprava je v okrese Písek zajištěna autobusovou a železniční dopravou. Městská hromadná doprava je provozována pouze v Písku a Milevsku, přičemž všechny linky MHD ve městě Písek jsou bezbariérové. V Milevsku funguje v rámci městské hromadné dopravy pouze jedna linka. Autobusy obsluhující tuto linku však bezbariérové nejsou. [4,5]

Tabulka 23 - Bezbariérovost spojů MHD v Písku a okolí

Město	Číslo autobusové linky	Trasa	Přístupnost
Písek	linka č. 1	Nádraží ČD-Kollárova-Václavské nám. - Kollárova-Žižkova-Budovcova-Nádraží ČD	bezbariérový spoj
	linka č. 2	Hradiště-Autobusové nádr. -Budovcova-Žižkova-Logry	bezbariérový spoj
	linka č. 3	Dobešice-Nádraží ČD-Logry-Dvořákova-Dobešice	bezbariérový spoj
	linka č. 4	Nádraží ČD-Hradiště-Budovcova-Lesní hřbitov	bezbariérový spoj
	linka č. 5	Flekačky-Semice-Budovcova-Nádražní-Teplárna-Smrkovice	bezbariérový spoj
	linka č. 6	Nádraží ČD-Žižkova-Dvořákova-Strakonická-Nádraží ČD	bezbariérový spoj
	linka č. 11	Strakonická-Dvořákova-Smetanovo nám.-Žižkova-Šrámkův most-Nádraží ČD	bezbariérový spoj
	linka č. 22	Hradiště-Budovcova-Nemocnice-Žižkova-Na Houpačkách	bezbariérový spoj
	linka č. 23	Hradiště-Strakonická-Dobešice	bezbariérový spoj
	linka č. 55	Smrkovice-Semice-Žižkova-Autobusové nádr. - Pražská-Dobešice	bezbariérový spoj
	linka č. 66	Nádraží ČD-Hradiště-Budovcova-Žižkova	bezbariérový spoj
Milevsko	linka č. 1	Autobusové nádraží - Montáže - Nádraží ČD	nejedná se o bezbariérový spoj

Vysvětlivky: ČD – české dráhy, MHD – městská hromadná doprava

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [33,34]

Autobusová doprava je na území okresu Písek zajištěna dopravní společností ČSAD autobusy České Budějovice a.s. V případě dálkových spojů mohou cestující využít také služeb společnosti Regiojet či společnosti Flixbus. Informace o bezbariérovosti konkrétních autobusových spojů lze snadno zjistit na webových stránkách jízdních řádů www.idos.cz. [32]

Železniční dopravu poskytuje v rámci České republiky společnost České dráhy a.s. Společnost se v posledních letech zaměřuje na zlepšení podmínek pro cestování zdravotně postižených osob. Důraz je kladen především na odstraňování bariér znemožňujících volný pohyb v nádražních budovách a na nástupištích. Snaží se vytvořit lepší podmínky jak pro tělesně handicapované, tak pro zrakově postižené a neslyšící cestující. Součástí projektu je rovněž zajištění pohodlného přístupu k vlakovým spojům a k potřebným informacím. Veškeré informace jsou dostupné na webových stránkách Českých drah www.cd.cz. České dráhy nabízejí také objednávku přepravy pro osoby na vozíku. Jedná se o speciální službu, která je poskytována na základě vyplněného formuláře o bezbariérové přepravě. Přepravní služba musí být objednána minimálně 24 hodin předem a je zdarma. [8]

V dnešní době jsou některé vlakové stanice již zcela bezbariérové. Pro vozíčkáře jsou bezbariérové ty vlakové stanice, ve kterých mají zcela bezbariérový přístup jak do staničních budov, tak i na nástupiště. Sluchově postižení mají k dispozici jízdní řády, které naleznou na webových stránkách. Obsahují veškeré informace týkající se výluk, zpoždění, tarifů atd. Stanice jsou mnohdy vybaveny také elektronickými informačními panely, ze kterých se cestující všechny důležité informace snadno dozví. Některé stanice jsou vybaveny hlasovými majáčky, štítky na zábradlích, informačními panely s hlasovým výstupem či vodíciemi liniemi na nástupištích. Tyto prvky napomáhají zrakově postiženým cestujícím k lepší orientaci ve stanici. Vodící psy je možné přepravovat zdarma, pokud je zdravotně postižený cestující držitelem průkazu ZTP/P. [7]

Dle dostupných informací bylo zjištěno, že se na území okresu Písek nachází pouze 1 staniční budova, do níž mají tělesně postižení cestující zcela bezbariérový přístup. Ostatní staniční budovy ani nástupiště nespĺňují podmínky bezbariérovosti.

Tabulka 24 - Přehled bezbariérovosti stanic a nástupišť v Písku a okolí

Označení	Popis přístupnosti	Název stanice
Přístupnost stanic pro osoby na vozíku		
b0	Přístup do budovy stanice (včetně přístřešku před povětrnostními vlivy) není bezbariérový	Branice, Čimelice, Čížová, Heřmaň, Jetětice, Milevsko, Mirovice, Horní Nerestce, Ostrovec, Písek, Písek město, Protivín, Putim, Ražice, Sepekov, Smetanova Lhota, Stehlovice, Vlastec, Vráž u Písku, Vrcovice, Záhoří
b1	Přístup do budovy stanice (včetně přístřešku před povětrnostními vlivy) je bezbariérový, označení bezbariérové pokladny	–
b2	Přístup do budovy stanice (včetně přístřešku před povětrnostními vlivy) je bezbariérový	Skály
Přístupnost nástupišť pro osoby na vozíku		
n0	Bezbariérový přístup není na žádném nástupišti	Branice, Čimelice, Čížová, Heřmaň, Jetětice, Milevsko, Mirovice, Myslín, Horní Nerestce, Ostrovec, Písek, Písek město, Protivín, Putim, Ražice, Sepekov, Skály, Smetanova Lhota, Stehlovice, Vlastec, Vráž u Písku, Vrcovice, Záhoří
n1	Bezbariérový přístup na všech nástupištích	–
n2	Bezbariérový přístup na všech nástupištích za pomoci zaměstnance	–
n3	Bezbariérový přístup alespoň na jednom nástupišti	–
n4	Bezbariérový přístup alespoň na jednom nástupišti za pomoci zaměstnance	–
Přístupnost stanic pro osoby se sluchovým postižením		
s1	Stanice je vybavena pro sluchově postižené (indukční smyčka u pokladny)	–
s2	Stanice je vybavena pro sluchově postižené (elektronický informační systém)	–
z1	Stanice je vybavena pro zrakově postižené (akustické majáčky, štítek na zábradlí)	–
z2	Stanice je vybavena pro zrakově postižené (vodící linie)	–
z3	Stanice je vybavena pro zrakově postižené (informační panely s hlasovým výstupem)	–

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [7]

2.3.5 Cestovní kanceláře, cestovní agentury a webové portály

Na základě analýzy cestovních kanceláří a agentur bylo zjištěno, že se na vymezeném území nachází celkem 16 cestovních kanceláří a 2 cestovní agentury. Cestovní kancelář Invia a Levante spolu s cestovní agenturou ANINA mají svou nabídku rozšířenou o seniorské zájezdy, určené pro osoby nad 55 let. [6,17] Cestovní Agentura CATravel a Cestovní kancelář Kellner nabízí některé služby pro osoby se zdravotním postižením, jako je například bezbariérová přeprava, ubytování apod. Avšak žádná z těchto cestovních kanceláří a agentur se přímo na cestovní ruch zdravotně postižených osob nezaměřuje. Níže můžeme vidět kompletní přehled cestovních kanceláří a agentur nacházejících se v okrese Písek. [16,18]

Tabulka 25 - Přehled CK a CA v Písku a okolí

Název CK/CA	Pobyty pro zdravotně postižené osoby
Invia	pouze seniorské zájezdy
ČEDOK	nenabízí
Cestovní Agentura CATravel	pouze některé služby pro zdravotně postižené osoby
Cestovní Kancelář Kellner Písek	pouze některé služby pro zdravotně postižené osoby
Andante CK	nenabízí
CK PRIVE TOUR Písek	nenabízí
CK Hungariatour s.r.o.	nenabízí
Cestovní agentura ANINA	pouze seniorské zájezdy
Cestovní Kancelář Neam Tour s.r.o.	nenabízí
Latino Travel s.r.o.	nenabízí
Amico travel	nenabízí
Janeta, s.r.o.	nenabízí
Cestovní Kancelář Levante	pouze seniorské zájezdy
Alexandria, Cestovní Kancelář	nenabízí
CK Triotour	nenabízí
Cestovní Kancelář VHT	nenabízí
Ca Lasty Cestovní Agentura	nenabízí
Cestovní Kancelář Topinka, s.r.o.	nenabízí

Vysvětlivky: CA – cestovní agentura, CK – cestovní kancelář

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [27]

Mezi webové portály, které se problematikou cestování zdravotně postižených osob zabývají, můžeme zařadit například webový portál www.disway.org, jehož prostřednictvím si lidé mohou předávat informace a poznatky ze svých cest a navzájem si tak pomoci. [21] Dále sem můžeme zařadit portál www.mapybezbarier.cz, který napomáhá zdravotně postiženým osobám k lepšímu plánování výletů. Hlavním cílem tohoto projektu je zmapování přístupnosti kulturních památek a jiných turisticky zajímavých objektů. Do roku 2015 byla zmapována přístupnost téměř 600 objektů. Dostupnost informací o přístupnosti jednotlivých objektů prostřednictvím webového portálu www.mapybezbarier.cz jistě ocení také maminky s kočárky, senioři a další skupiny osob s omezenou pohyblivostí. [44] Mapováním turistických cest pro vozíčkáře se zabývá rovněž webový portál handicaptour.cz. [30] Zajímavým projektem je i www.cestabezbarier.cz. Jedná se o neziskovou organizaci zabývající se přepravou osob s omezenou možností pohybu. [15] Informace o bezbariérovosti jednotlivých míst v České republice a v zahraničí lze nalézt na webovém portálu www.vozejkmap.cz. [72]

2.4 Selektivní předpoklady

Selektivní předpoklady mají značný podíl na vzniku a rozvoji cestovního ruchu. Představují míru způsobilosti obyvatel podílet se na cestovním ruchu dané oblasti. Předpoklady dělíme na objektivní a subjektivní. Mezi objektivní předpoklady můžeme zařadit například úroveň životního prostředí, politické, ekonomické, sociologické faktory apod. Subjektivní předpoklady mají velký vliv na rozhodování cílových skupin o účasti na cestovním ruchu. Významnou roli hraje módnost destinace a míra její propagace (Linderová, 2013, s. 56-57).

V případě osob se zdravotním postižením můžeme za selektivní předpoklady považovat existenci organizací, které handicapovaným lidem pomáhají, nebo se cestovním ruchem specializovaným na tuto skupinu osob zabývají.

V okrese Písek se nachází několik organizací, které osobám se zdravotním postižením pomáhají. Klub Krteček spadající pod Asociaci rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v České republice pomáhá lidem se zdravotním postižením a jejich rodinám. Poskytuje sociálně aktivizační služby spolu se službami sociálního poradenství, podporuje a pomáhá při začleňování do běžného způsobu života. Klub Krteček pořádá

mimo jiné i víkendové pobyty, jednodenní akce, letní tábory, psychorehabilitační pobyty, zimní pobyty na horách aj. [40]

MESADA, z.s. je občanské sdružení sídlící v Písku, jehož posláním je podporovat a naplňovat práva, potřeby a zájmy zdravotně znevýhodněných osob a snaha o jejich začlenění do společnosti. Mimo Písku mají také pobočky ve Vimperku a Jindřichově Hradci. Mezi primární služby, které spolek zajišťuje, patří sociální rehabilitace a osobní asistence. [45]

Obecně prospěšná společnost Jihočeské centrum pro zdravotně postižené a seniory o.p.s., poskytuje sociální a doprovodné služby pro osoby se zdravotním postižením, seniory a jejich rodiny. Mezi doplňkové služby a činnosti, které společnost poskytuje, patří vzdělávací aktivity, půjčování kompenzačních a rehabilitačních pomůcek, prodej vybraných druhů kompenzačních pomůcek pro sluchově a tělesně postižené a mnoho dalších. [37]

Národní institut pro integraci osob s omezenou schopností pohybu a orientace České republiky, o.s. je nezisková organizace poskytující pomoc osobám s omezenou schopností pohybu a orientace. Mezi hlavní činnosti patří organizování osvětových, informačních, vzdělávacích akcí a kampaní, podpora společenského, pracovního a kulturního uplatnění znevýhodněných osob. [51]

Nezisková organizace s celostátní působností Svaz tělesně postižených v České republice, z.s. sdružuje osoby se zdravotním postižením, zejména tělesným. Primárním cílem je podporovat a hájit specifické potřeby a zájmy zdravotně postižených osob a seniorů. Organizace zajišťuje rehabilitační pobyty pro zdravotně postižené, cvičení, plavání a nabízí odborné sociální poradenství. [63]

2.5 Zhodnocení potenciálu Písku a okolí pro rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Primárním cílem bakalářské práce bylo zhodnotit potenciál Písku a okolí pro rozvoj cestovního ruchu handicapovaných osob. Pozornost byla zaměřena především na osoby s omezenou schopností pohybu a na osoby se zrakovým a sluchovým postižením.

Území okresu Písek je poměrně rozsáhlé, proto byly pro analýzu výzkumu využity převážně sekundární zdroje dat. Informace byly získávány prostřednictvím webových portálů okresu, obcí, turistických informačních center, pohostinských, ubytovacích zařízení apod. Bezbariérovost zařízení byla zjišťována rovněž prostřednictvím emailové a telefonické komunikace či osobní návštěvou.

Potenciál šetřené oblasti byl hodnocen na základě lokalizačních, realizačních a selektivních předpokladů. V případě lokalizačních předpokladů byla pozornost věnována přírodním atraktivitám, jako jsou chráněné krajinné oblasti, národní parky, jeskyně a přírodní památky. Dále jsme se zaměřili na kulturně-historické atraktivity, do kterých byly zahrnuty hrady, zámky, tvrze, kostely, církevní stavby aj. U kulturně-společenských zařízení byla zkoumána muzea, kina, divadla, galerie nacházející se v dané lokalitě. Při hodnocení realizačních předpokladů byla posuzována ubytovací, pohostinská a sportovně-rekreační zařízení, bezbariérová přeprava, nabídka cestovních kanceláří a agentur a v neposlední řadě byly posuzovány webové portály, zabývající se problematikou cestování zdravotně postižených osob. Do selektivních předpokladů byly zařazeny organizace, které se zabývají podporou a cestováním handicapovaných osob.

Získané informace byly posuzovány dle předem stanovených hodnotících kritérií, která nám pomohla k výslednému vyhodnocení potenciálu Písku a okolí pro rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením (tabulka č. 26). Na základě hodnocení obdrželo šetřené území 31 bodů z 37, z toho vyplývá, že má Písek a jeho okolí výborný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob.

Tabulka 26 - Hodnotící kritéria na úrovni šetřené oblasti Písek a okolí

Hodnocené kritérium	Charakteristika	Body
Bezbariérová ubytovací zařízení (UZ)	více než 20 % všech UZ (16 bezbariérových UZ z 59, tj. 27 %)	3
Bezbariérová pohostinská zařízení (PZ)	více než 20 % všech PZ (48 bezbariérových PZ z 82, tj. 59 %)	3
Sportovně-rekreační zařízení	bezbariérové koupaliště/aquaparky (ano) fotbalové, hokejové a jiné stadiony (ano) jiná sportoviště (ano)	2 2 2
Přístupné cyklotrasy a turistické stezky	více než 10 % turistických stezek více než 10 % cyklotras	3 3
Kulturně-historické památky	2 hrady/1 zámek/1 tvrz/15 kostelů částečně přístupné	2
	0 hradů/0 zámků/3 kostely úplně přístupné	3
	3 muzea/1 galerie/0 skanzenů částečně přístupné	2
	2 muzea/1 galerie/0 skanzenů zcela přístupné	3
	1 divadlo/3 kina přístupná částečně nebo úplně	2
Cestovní kanceláře	nabídka zájezdů pro zdravotně postižené osoby v tuzemsku (ne)	0
	nabídka zájezdů pro zdravotně postižené osoby v zahraničí (ne)	0
Webové informační portály	Ano	1
Celkem		31

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle Linderová, 2012

Shrnutí

Přestože území Písku a okolí získalo vysoký počet bodů a představuje tak oblast s výborným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob, objevilo se během výzkumu i několik nedostatků, které je nutno zmínit.

Na území Písku se nachází poměrně velký počet přírodních památek, cyklistických a naučných stezek, avšak dostupných je jen několik z nich. Pro vozíčkáře představují největší problém zejména nezpevněné cesty, kopcovitý terén, neudržované polní a lesní cesty. Většina stezek však disponuje informačními tabulemi, na kterých si návštěvníci mohou přečíst veškeré informace týkající se dané oblasti, tyto stezky jsou tedy vhodné i pro návštěvu sluchově postižených osob. Pro osoby se zrakovým postižením bohužel nikoliv, jelikož texty nejsou převedeny do Braillova písma. Kvůli nedostatku informací o bezbariérovosti těchto stezek je nutno brát v potaz, že se jedná o subjektivní hodnocení na základě dostupných informací z webových portálů, informačních center a map. Je tedy možné, že některé ze stezek, které jsou označeny jako bezbariérové či částečně bezbariérové nebudou zcela vhodné pro návštěvu zdravotně postižené osoby.

Nedostatek informací jsme zaznamenali rovněž při hodnocení bezbariérovosti ubytovacích a pohostinských zařízení. Zařízení, která disponují bezbariérovým přístupem, měla tuto informaci na svých webových stránkách sice uvedenou, avšak často bylo při podrobnějším zkoumání zjištěno, že se jedná pouze o bezbariérový vchod do zařízení, ale sociální zařízení požadavkům na bezbariérovost neodpovídá.

Značný problém byl zaznamenán i v oblasti dopravy, a to zejména vlakové přepravy tělesně postižených osob. Společnost České dráhy se v posledních letech zaměřuje na zlepšení podmínek pro cestování zdravotně handicapovaných osob, bohužel většina staničních budov a nástupišť nacházejících se ve zkoumané oblasti, je pro handicapované cestující stále nedostupná. Z celkového počtu 22 železničních stanic je pouze jedna staniční budova bezbariérová pro cestující na vozíku. Žádná bezbariérová nástupiště se zde nenachází. Nezbytná je tedy asistence. Vozíčkáři mohou využít služby bezbariérové přepravy, kterou je však nutno objednat minimálně 24 hodin předem.

Žádná z cestovních kanceláří či agentur nacházející se ve zkoumané oblasti, se nezaměřuje na cestovní ruch zdravotně postižených osob. Cestovní kanceláře a agentury nabízejí některé služby pro zdravotně handicapované, jako je bezbariérová přeprava a

ubytování, nebo mají svou nabídku rozšířenou o seniorské zájezdy. Ani jedna z nich se však přímo nespecializuje na tento segment zákazníků.

Na základě výzkumu bylo zjištěno, že většina zařízení prezentujících se jako bezbariérová, se zaměřuje především na tělesně handicapované osoby. Na osoby zrakově a sluchově postižené se ve velké míře zapomíná a nejsou pro ně dostupné potřebné pomůcky a materiály.

Dle mého názoru by bylo vhodné a přínosné, kdyby se zařízení cestovního ruchu zaměřila nejen na odstraňování bariér pro tělesně postižené návštěvníky, ale i pro sluchově a zrakově handicapované osoby. Rozšířila by se tak nabídka služeb pro tuto skupinu handicapovaných osob, došlo by k větší integraci do běžného společenského života, což by mohlo vést ke snížení zarytých předsudků společnosti. Bezpochyby by došlo také k růstu návštěvnosti daných zařízení a růstu příjmů z cestovního ruchu daného regionu.

Zejména možnosti zrakově postižených osob pokládám za nejvíce omezené. Na základě hodnocení bylo zjištěno, že ani jedno zařízení nacházející se v Písku a okolí nedisponuje žádnými pomůckami pro zrakově postižené návštěvníky. Proto by bylo vhodné, aby se zařízení více zaměřila na tento segment zákazníků. Existuje mnoho možností, jak tento stav zlepšit. Jako příklad můžeme uvést například převedení informačních materiálů, jídelních lístků, informačních tabulí do Braillova písma, školení personálu, jak s takto handicapovanými jedinci komunikovat, instalování audiovizuálních zařízení, vodících linií apod.

Obecně by se měla zlepšit informovanost zařízení o bezbariérovosti, která by měla být následně blíže specifikovaná. Jelikož, jak bylo zjištěno, ne všechna zařízení, která se prezentují jako bezbariérová, opravdu bezbariérová jsou.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat a zhodnotit potenciál Písku a okolí pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob. Na začátku praktické části byly vymezeny čtyři výzkumné otázky, na které jsme postupnou analýzou získali odpovědi. Přesné znění výzkumných otázek znělo takto:

- 1) Jaké jsou možnosti bezbariérového ubytování v cestovním ruchu v Písku a okolí?
- 2) Jak jsou bezbariérová zařízení propagována?
- 3) Jak jsou pohostinská zařízení v Písku a okolí připravena na návštěvu zdravotně postižených osob?
- 4) Jaké možnosti využití volného času mají zdravotně postižení návštěvníci v Písku a okolí?
- 5) Jak je možné získat informace o pobytech vhodných pro zdravotně postižené osoby v Písku a okolí?

V Písku a okolí se nachází celkem 59 bezbariérových ubytovacích zařízení, což představuje 27 % ze všech ubytovacích zařízení. Převážnou většinu těchto zařízení tvoří hotely, penziony nebo apartmány. Ne všechna zařízení bylo však možné označit za zcela bezbariérová. Nedostatky spočívají především v nevhodném uzpůsobení sociálních zařízení, která nesplňují požadavky na bezbariérovost, malém množství bezbariérových pokojů či absenci parkovacích míst pro vozíčkáře. Velmi často byla zařízení přístupná pouze z části a nedisponovala žádnými pomůckami pro neslyšící a zrakově postižené hosty.

Převážná většina zkoumaných ubytovacích zařízení používá ke své propagaci vlastní webové stránky. Avšak jen málokdy zde uvádějí informace týkající se bezbariérovosti. Na webovém portálu booking.com je možné informace o bezbariérovosti daného zařízení dohledat, avšak ve většině případů se jedná pouze o bezbariérový vstup, nikoliv o celkovou bezbariérovost zařízení. Proto je lepší si uvedené informace ověřit telefonicky nebo prostřednictvím e-mailové komunikace.

Oproti tomu pohostinská zařízení jsou na návštěvu handicapovaných osob připravena lépe. Na základě výzkumu bylo zjištěno, že 59 % ze všech pohostinských zařízení je bezbariérových. Jedná se zejména o bezbariérovost pro osoby s omezenou schopností

pohybu a orientace, jelikož žádné z hodnocených zařízení nedisponuje materiály v Braillově písmu ani vyškoleným personálem, který by ovládal znakovou řeč.

Písek a jeho blízké okolí nabízí spoustu možností, jak mohou zdravotně postižené osoby trávit svůj volný čas. Nachází se zde zejména velké množství přírodních památek, naučných stezek, sportovně-rekreačních, kulturně-historických a kulturně-společenských zařízení, jako jsou muzea, galerie, kina a divadla. Za zmínku stojí i Krokodýlí ZOO nacházející se v nedalekém Protivíně, která je přístupná jak tělesně, sluchově, tak i zrakově postiženým návštěvníkům.

Dostupnost informací o pobytech, které jsou vhodné pro zdravotně postižené osoby, je poměrně omezená. V okrese Písek se nenachází žádná cestovní kancelář, která by se na tento segment zákazníků zaměřovala. Informace o bezbariérovosti ubytovacích zařízení si tak musí handicapovaní jedinci obstarávat sami, což je mnohdy poměrně složité. Existují však některé webové portály jako jsou například www.mapybezbarier.cz, www.vozejkmap.cz nebo www.disway.cz, které se mapováním bezbariérovosti jednotlivých zařízení přímo zabývají. Další možností, jak informace o bezbariérovosti zjistit, je dané zařízení přímo kontaktovat, nebo se obrátit na turistické informační centrum, kde by tyto informace měli být schopni poskytnout.

Bakalářská práce je součástí rozsáhlého výzkumu, který analyzuje potenciál České republiky pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob. Přála bych si, aby tato práce přispěla k rozvoji cestovního ruchu osob se zdravotním omezením nejen v Písku, ale i v ostatních regionech České republiky a zdravotně postižení jedinci tak dostali šanci využívat všech nabízených služeb cestovního ruchu, stejně jako zdraví lidé.

Seznam použité literatury

BÍNA, J. *Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice*. 2010. Brno: Ústav územního rozvoje. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.uur.cz>

FILIPIOVÁ, D. *Život bez bariér: projekty a rekonstrukce*. 1998, Vyd. 1. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-7169-233-6.

FINKOVÁ, D., LUDÍKOVÁ, L., RŮŽIČKOVÁ, V. *Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením*. 2007, Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-1857-5.

GÚČIK, M. a kol. *Krátký slovník cestovního ruchu*. 2004. Banská Bystrica: Slovak-Swiss Tourism. ISBN 80-88945-73.

GÚČIK, M. *Cestovní ruch: úvod do štúdia*. 2010, Vyd. 1. Banská Bystrica: Dali-BB. ISBN 978-808-9090-679.

HÁJKOVÁ, V. a kol. *Specifika pro handicapované klienty služeb cestovního ruchu*. 2006. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/dec21386-b551-48e4-bbad-113ab984a35e/GetFile10.pdf>

HOLEČEK, M., MARIOT, P., STRÍDA, M. *Zeměpis cestovního ruchu: učebnice pro hotelové a jiné střední školy: příručka pro průvodce cestovního ruchu*. 2005, 2., upr. a rozš. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti. ISBN 80-860-3464-X.

INDROVÁ, J. a kol. *Cestovní ruch pro všechny: [odborná školení a vzdělávání pracovníků územní veřejné správy pro oblast cestovního ruchu]*. 2008, Vyd. 1. Praha: Tribun EU. ISBN 978-80-7399-407-5.

KALNICKÁ, V., VOTINSKÝ, J. *Výsledky šetření o zdravotně postižených osobách v České republice za rok 2007*. 2008. Praha: Český statistický úřad. ISBN 978-80-250-1678-7.

KOLEKTIV AUTORŮ KATEDRY CR VŠE V PRAZE. *Cestovní ruch osob pro všechny*. 2008. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 978-80-7399-407-05.

KOTÍKOVÁ, H. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. 2013. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-4603-6.

- KRHUTOVÁ, L. *Sociální práce a lidé se zdravotním postižením*. 2013, Vyd. 2. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě. ISBN 978-80-7464-290-6.
- LINDEROVÁ, I. *Cestovní ruch osob se zdravotním postižením*. 2018. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-267-3.
- LINDEROVÁ, I. *Cestovní ruch: základy a právní úprava*. 2013, Vyd. 1. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava. ISBN 978-80-87035-82-5.
- LINDEROVÁ, I. *Hodnotenie potenciálu Českej republiky pre rozvoj cestovného ruchu zdravotne postihnutých návštevníkov*. 2012. Ekonomická revue cestovného ruchu. ISSN 0139-8660.
- MCCABE, S., MINNAERT, L., DIEKMANN, A. *Social tourism in Europe: theory and practice*. 2012. UK: Channel View Publications. [online]. [cit. 2019-11-09]. Dostupné z: <http://www.multilingual-matters.com/display.asp?K=9781845412340>
- MUKNŠNÁBLOVÁ, M. *Péče o dítě s postižením sluchu*. 2014, Vyd. 1. Praha: Grada Publishing. ISBN: 978-80-247-5034-7.
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2012. Praha: Linde. ISBN: 978-80-7201-880-2.
- VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M. *Základy cestovního ruchu*. 2006, Vyd. 1. Brno: Masarykova Univerzita. ISBN 80-210-4205-2.

Seznam použitých internetových zdrojů

- [1] Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. *Řežabinec a Řežabinecké tůně* [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/lokality/?idlokality=381>
- [2] Athéna na cestách. *Přístupný cestovní ruch v kostce*. [online]. [cit. 2019-08-03]. Dostupné z: <http://www.nrzp.cz>
- [3] Booking.com. *Ubytování v okrese Písek* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <https://www.booking.com>
- [4] Busem.cz. *MHD Milevsko* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.busem.cz/mhd/mhd-milevsko.html>
- [5] Busem.cz. *MHD Písek* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.busem.cz/mhd/mhd-pisek.html>
- [6] CA ANINA. *Pobyty pro seniory* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.ca-anina.cz/stranky/1:kontakt.html>
- [7] České dráhy. *Bezbariérovost železničních stanic* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.cd.cz/stanice/>
- [8] České dráhy. *Cestování zdravotně hendicapovaných* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.cd.cz/cestovani-zdravotne-hendikepovanych/-29456/>
- [9] České hospůdky. *Restaurace okres Písek* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <http://www.ceske-hospudky.cz/restaurace/okres-pisek/strana-1>
- [10] Český statistický úřad (ČSÚ). *Charakteristika okresu Písek* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xc/charakteristika_okresu_pi
- [11] Český statistický úřad (ČSÚ). *Statistický průvodce obcemi Jihočeského kraje* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/so-orp-pisek-oy43kk9k7m>
- [12] Český statistický úřad. *Porovnání výsledků šetření VŠPO 13 a VŠPO 07*. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20543019/k4_260006-14.pdf/e636914b-a48f-4beb-b20b-99e8725cf8a9?version=1.0

- [13] Český statistický úřad. *Výběrové šetření zdravotně postižených osob – 2007*. [online]. [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vysledky-vyberoveho-setreni-zdravotne-postizenych-osob-za-rok-2007-n-cmh4t0g7du>
- [14] Český statistický úřad. *Výběrové šetření zdravotně postižených osob – 2013*. [online]. [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyberove-setreni-zdravotne-postizenych-osob-2013-qacmwuvwsb>
- [15] Cestabezbarier.cz. *Bezbariérová přeprava* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <http://www.cestabezbarier.cz/>
- [16] CK Fischer. *Speciální služby* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.fischer.cz/sluzby/specialni-sluzby/sluzby-pro-handicapovane>
- [17] CK Invia. *Seniorské pobyty* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.invia.cz/>
- [18] CK Kellner. *Služby* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <http://www.kellnerck.cz/>
- [19] CZeCOT. *Krokodýlí ZOO Protivín* [online]. [cit. 2019-10-04]. Dostupné z: https://www.czecot.cz/turisticky-objekt/11614_krokodyli-zoo-protivin
- [20] Disway. *Mezinárodní komunitní síť pro zdravotně handicapované cestovatele*. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://www.disway.org/cs/about>
- [21] Disway.org. *Cestování bez bariér* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.disway.org/cs>
- [22] DoKempu.cz. *Kempy okres Písek* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <https://www.dokempu.cz/kempy/okres-pisek/>
- [23] ENAT. *Evropská síť pro přístupový cestovní ruch*. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://www.accessibletourism.org/?i=enat.en>
- [24] EUR-Lex. *Narizení Evropského parlamentu a Rady EU pro autobusovou a autokarovou dopravu*. [online]. [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1459162901532&uri=CELEX:32011R0181>

- [25] Eurostat. *Population by type of longstanding health problem, sex and age*. [online]. [cit. 2019-08-06]. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>
- [26] FHA. *Family Holiday Association*. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://www.familyholidayassociation.org.uk/>
- [27] Firmy.cz. *Cestovní kanceláře a agentury v okrese Písek* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.firmy.cz/Cestovni-sluzby/Cestovni-kancelare-a-agentury/kraj-jihocesky/pisek>
- [28] Firmy.cz. *Restaurační a pohostinské služby okres Písek* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <https://www.firmy.cz/Restauracni-a-pohostinske-sluzby/kraj-jihocesky/pisek>
- [29] Firmy.cz. *Sportovní centra a sportoviště okres Písek* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <https://www.firmy.cz/Remesla-a-sluzby/Sportovni-sluzby/Sportovni-centra-a-sportoviste/kraj-jihocesky/pisek>
- [30] Handicaptour.cz. *Mapování turistických cest* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <http://handicaptour.cz/>
- [31] Helpnet. *Informační portál pro osoby se specifickými potřebami*. [online]. [cit. 2019-08-05]. Dostupné z: <http://www.helpnet.cz/>
- [32] IDOS. *Autobusové spojení* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://idos.idnes.cz/autobusy/spojeni/>
- [33] IDOS. *MHD Milevsko* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://idos.idnes.cz/milevsko/odjezdy/vysledky/?f=Autobusov%C3%A9%20n%C3%A1dra%C5%BE%C3%AD&fc=269003&fi=0>
- [34] IDOS. *MHD Písek* [online]. [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://idos.idnes.cz/pisek/odjezdy/?x=1570798554871>
- [35] IMSERSO. *Institut pro seniory a sociální cestovní ruch*. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: http://www.imserso.es/imserso_01/index.htm
- [36] InvArena. *Mapa Šumavy pro nevidomé* [online]. [cit. 2019-09-18]. Dostupné z: <http://www.invarena.cz/?p=16632>

- [37] Jihočeské centrum pro zdravotně postižené a seniory o.p.s. [online]. *Obecně prospěšná společnost* [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: <https://jczps.webnode.cz/>
- [38] Kam po Česku. *Naučné stezky v Písku* [online]. [cit. 2019-10-04]. Dostupné z: <https://www.kampocesku.cz/clanek/5321/naucne-stezky-pisku>
- [39] Kestrany.cz. *Horní tvrz Kestrany* [online]. [cit. 2019-09-16]. Dostupné z: <https://www.kestrany.cz/>
- [40] Klub Krteček. [online]. *Organizace pro zdravotně handicapované* [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: <http://www.krtecek-pi.cz/o-nas>
- [41] Kostely.cz.cz. *Okres Písek* [online]. [cit. 2019-09-18]. Dostupné z: <http://www.kostelycz.cz/okresy/pisek.htm>
- [42] Kultura.cz. *Písecký hrad* [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <http://www.kultura.cz/profile/5083-pisecky-hrad>
- [43] Lipno.info. *Lipno bez bariér.* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/zazitky/lipno-bez-barier.html>
- [44] Mapy bez bariér [online]. [cit. 2019-09-18]. Dostupné z: <https://mapybezbarier.cz/cs>
- [45] MESADA. [online]. *Občanské sdružení pro zdravotně znevýhodněné* [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: <http://www.mesada.eu/onas.html>
- [46] Městské služby Písek. *Sportovně komunitní centrum Písek* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <https://www.ms-pisek.cz/skc-fitness-centrum-zimak>
- [47] Mezinárodní projekt EUROKLÍČ. *O projektu.* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: http://www.eurokeycz.com/1_info.html
- [48] Milevskem.cz. *Rozhledna Kupa u Jestřebic* [online]. [cit. 2019-10-04]. Dostupné z: <https://www.milevskem.cz/item/rozhledna-kupa-u-jestrebic/>
- [49] Ministerstvo vnitra České republiky. *Úmluva o právech osob se zdravotním postižením.* [online]. [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz>

- [50] MMR ČR. *Vyhláška č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.* [online] [cit. 2019-10-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz>
- [51] Národní institut pro integraci osob s omezenou schopností pohybu a orientace České republiky, o.s. [online]. *Nezisková organizace* [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: www.nipi.cz
- [52] Národní památkový ústav. *Hrad Zvíkov* [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.hrad-zvikov.cz/cs>
- [53] Národní rada osob se zdravotním postižením. *Projekt Athéna na cestách.* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.nrzp.cz/projekty/ukoncene-projekty/390-athena-na-cestach.html>
- [54] Národní rada osob se zdravotním postižením. *Základní informace.* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.nrzp.cz/o-nas/zakladni-informace.html>
- [55] Navylet.cz. *Rozhledny v Písku a okolí* [online]. [cit. 2019-10-04]. Dostupné z: <https://www.navylet.cz/cs/rozhledny/pisek>
- [56] Penziony.cz. *Okres Písek* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <https://www.penziony.cz/ubytovani/okres-pisek/strana/3/>
- [57] Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. *Listina základních práv a svobod.* [online]. [cit. 2019-10-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
- [58] Pražská organizace vozíčkářů. *Přes bariéry* [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <http://www.presbariery.cz/cz/>
- [59] PREDIF. *Španělská státní nezisková organizace.* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.predif.org/>
- [60] Resort životního prostředí. *Trasy pro vozíčkáře* [online]. [cit. 2019-09-18]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1446/sekce/trasy-pro-vozickare/>
- [61] Sociální cestovní ruch. *Hotel & Spa Management.* 2012. [online]. [cit. 2019-08-07] Dostupné z: <http://hotel-spa.ihned.cz>

- [62] SPOS Milevsko. *Sportoviště města Milevska* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <https://spos-milevsko.cz/>
- [63] Svaz tělesně postižených v České republice z.s. [online]. *Nezisková organizace s celostátní působností* [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: <https://www.milin.cz/zivot-v-obci/organizace-a-institute/svaz-telesne-postizenych/vseobecne-o-nas-568cs.html>
- [64] The International Social Tourism Organization. *A fair and sustainable tourism for all*. [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.oits-isto.org/oits/public/section.jsf?id=29>
- [65] Turistický atlas. *Informace o okrese Písek* [online]. [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <https://turistickyatlas.cz/vse/okres/pisek.html>
- [66] Turistik.cz. *Naučné stezky v okrese Písek* [online]. [cit. 2019-10-04]. Dostupné z: <https://www.turistik.cz/cz/kraje/jihocesky-kraj/okres-pisek/kategorie/krajina/naucne-stezky/?pageNo=1>
- [67] Turistika.cz. *Turistické cíle* [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/>
- [68] Týn nad Vltavou. *Turistické informace* [online]. [cit. 2019-09-18]. Dostupné z: <http://m.tnv.cz/turisticke-informace/ds-1154>
- [69] UNWTO. *Recommendation on Accessible Tourism for All*. [online]. [cit. 2019-08-03]. Dostupné z: <http://ethics.unwto.org/publication/unwto-recommendations-accessible-tourism-all>
- [70] VisitPisek.cz. *Písecké hory* [online]. [cit. 2019-10-04]. Dostupné z: <http://www.visitpisek.cz/cz/pisecke-hory/74/>
- [71] VisitPisek.cz. *Písecký hrad* [online]. [cit. 2019-09-16]. Dostupné z: <http://www.visitpisek.cz/cz/pametihodnosti-mesta-pisek-pisecky-hrad/62/>
- [72] Vozejkmap. *Mapy bezbariérových zařízení pro vozíčkáře* [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <https://www.vozejkmap.cz/search-results?q=p%C3%ADsek>
- [73] Výlety-zábava.cz. *Muzeum Božetice* [online]. [cit. 2019-09-18]. Dostupné z: <https://www.vylety-zabava.cz/muzea-vystavy-atrakce/jizni-cechy/2197-muzeum-bozetice-muzeum-mlynarstvi-pekarstvi-a-zemedelstvi>

[74] WHO. *Disability and Health*. [online]. [cit. 2019-08-07]. Dostupné z: <http://www.who.int>

[75] *Zámek Orlik* [online]. [cit. 2019-09-16]. Dostupné z: <https://www.zamekorlik.cz/cs/>

[76] Životní prostředí Jihočeského kraje. *Okres Písek* [online]. [cit. 2019-09-07]. Dostupné z: <https://zp.kraj-jihocesky.cz/plany-pece-okres-pisek.html>

Přílohy

Příloha 1 - Bezbariérovost ubytovacích zařízení v Písku a okolí

Ubytovací zařízení	Kategorie	Lokalita	Popis	Označení bezbariérovosti		
						
OtavaArena	Hotel	Písek	BB vstup, restaurace, vyšší patra dostupná výtahem, SZ není bezbariérové	ČB	ČB	ČB
Hotel Art	Hotel	Písek	BB vstup po celém hotelu, restaurace, vinárna, pokoje, výtah, SZ není bezbariérové, možnost pobytu se psem	ČB	ČB	ČB
Hotel Biograf	Hotel	Písek	BB vstup, BWC, BSZ - pouze v některých pokojích, BB pokoje, BB restaurace, výtah, možnost pobytu se psem	BB	ČB	ČB
Interhotel Amerika	Hotel	Písek	celý areál hotelu je bezbariérový, nabízí ubytování i handicapovaným lidem, možnost pobytu se psem	BB	ČB	ČB
Hotel Bílá Růže	Hotel	Písek	BB vstup, pokoje, výtah, BB restaurace, SZ není bezbariérové, možnost pobytu se psem	ČB	ČB	ČB
Hotel U Kapličky	Hotel	Písek	BB vstup, BWC, 1 pokoj bezbariérový, BB restaurace, možnost pobytu se psem	BB	ČB	ČB
Lázně Hotel Vráž	Hotel	Vráž	komplex 3 budov, jsou navzájem bezbariérově spojeny, vhodné i pro ubytování handicapovaných osob	BB	ČB	ČB
Hotel Mlýn Maděrovka	Hotel	Sepekov	BB vstup, pokoje v přízemí jsou bezbariérové, možnost pobytu se psem	BB	ČB	ČB
Penzion Putim	Penzion	Putim	BB vstup, restaurace, pokoje v přízemí jsou bezbariérové, SZ bezbariérové není, možnost pobytu se psem	ČB	ČB	ČB
Penzion Na Křižovatce	Penzion	Kovářov	BB vstup, restaurace, pokoje v přízemí jsou bezbariérové, SZ bezbariérové není	ČB	ČB	ČB
Apartmány Pod Putimskou branou	Ostatní UZ	Písek	schody u vstupu, apartmány v přízemí i patře, SZ není bezbariérové, zvířata nejsou povolena	ČB	ČB	ČB
Apartmán svatý Václav	Ostatní UZ	Písek	celá ubytovací jednotka se nachází v přízemí, u vstupu nízký schod, SZ je bezbariérové	ČB	ČB	ČB

Příloha 1 - pokračování

Bungalow Putim	Ostatní UZ	Putim	celá ubytovací jednotka se nachází v přízemí, nízký schod u vstupu, SZ není bezbariérové	ČB	ČB	ČB
Apartmány nad Otavou	Ostatní UZ	Orlík nad Vltavou	apartmán v přízemí částečně BB, SZ bezbariérové není, zvířata nejsou povolena	ČB	ČB	ČB
Ubytování U Vodáka	Ostatní UZ	Písek	ubytovací jednotka se nachází v přízemí, menší schod u vstupu, SZ není bezbariérové, možnost pobytu se psem	ČB	ČB	ČB
Rekreační středisko Rejzík	Ostatní UZ	Údraž	ubytování v chatičkách či hlavní chatě, vstup do přízemí obou UZ je bezbariérový, SZ není bezbariérové	ČB	ČB	ČB

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, BWC – bezbariérové WC, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem, SZ – sociální zařízení, UZ – ubytovací zařízení

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [3,22,56]

Příloha 2 - Bezbariérovost pohostinských zařízení v Písku a okolí

Ubytovací zařízení	Kategorie	Lokalita	Popis	Označení bezbariérovosti		
						
Vykulená Sova	kavárna	Písek	BB vstup, možnost vstupu se psem	BB	ČB	ČB
Čas nemám, ale...	kavárna	Písek	BB vstup, BB pouze přízemí, možnost vstupu se psem	ČB	ČB	ČB
Café Spago	kavárna	Písek	BB vstup	ČB	ČB	ČB
Café Mozart	kavárna	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Soho Cafe	kavárna	Písek	BB vstup, vyhrazená parkovací místa pro vozičkáře	BB	ČB	ČB
Travel cafe Písek	kavárna	Písek	4 schody u vstupu, možnost využít vchodu ze zahrádky	ČB	ČB	ČB
Kaférna	kavárna	Písek	schod u vstupu – možno s pomocí překonat	ČB	ČB	ČB
KočKavárna	kavárna	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Kavárnička Hella	kavárna	Písek	schod u vstupu – možno s pomocí překonat	ČB	ČB	ČB

Příloha 2 - pokračování

Cafe Florian	kavárna	Písek	BB vstup, BWC	BB	ČB	ČB
Balzám Café	kavárna	Písek	BB vstup, BWC, možnost vstupu se psem	BB	ČB	ČB
Laser arena Písek	kavárna	Písek	BB vstup, BWC	BB	ČB	ČB
Degustárna	vinárna	Písek	schod u vstupu – možno s pomocí překonat	BB	ČB	ČB
Park Café 67	cukrárna/ kavárna	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Kavárna U Volfů	cukrárna/ kavárna	Písek	schod u vstupu – možno s pomocí překonat	ČB	ČB	ČB
Kavárna Upekla	kavárna	Písek	BB vstup, BWC, vyhrazená parkovací místa pro vozíčkáře	BB	ČB	ČB
Monroe City caffè	kavárna	Písek	schod u vstupu – možno s pomocí překonat	ČB	ČB	ČB
Café Gallery	kavárna	Protivín	úzké vstupní dveře, možnost BB vstupu pouze po otevření druhého křídla	ČB	ČB	ČB
Kavárna Sweet Cafe	kavárna	Milevsko	BB vstup	BB	ČB	ČB
Kavárna Illy	kavárna	Milevsko	BB vstup	BB	ČB	ČB
Řecká Restaurace Poseidon	restaurace	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Restaurace Ostrov	restaurace	Písek	BB vstup (rampa)	BB	ČB	ČB
Kozlovná U Plechandy	restaurace	Písek	BB vstup (rampa), BWC, vyhrazená parkovací místa pro vozíčkáře	BB	ČB	ČB
Středověká krčma U Jakuba	restaurace	Písek	BB vstup, možnost vstupu se psem	BB	ČB	ČB
Písecký Hradební Pivovar	restaurace	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Restaurace U Reinerů	restaurace	Písek	schod u vstupu – možno s pomocí překonat	ČB	ČB	ČB
Pizzeria San Marco	restaurace	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
McDonald 's	fast food	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Natural	jídelna	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Restaurace Na Zvíkově	restaurace	Písek	schod u vstupu – možno s pomocí překonat	ČB	ČB	ČB
KFC	fast food	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Hotel U Kapličky	restaurace	Písek	BB vstup, BWC	BB	ČB	ČB

Příloha 2 - pokračování

Papírák	hospoda	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Hostinec U Báby Lišků	hostinec	Semice	BB vstup, BWC	BB	ČB	ČB
Bílá Růže	restaurace	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Pohostinec Pavéza	restaurace	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Hotel Biograf	restaurace /kavárna	Písek	BB vstup, BWC	BB	ČB	ČB
Interhotel Amerika	restaurace	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Restaurace U Malýřských	restaurace	Písek	prostory restaurace jsou přístupné pro handicapované včetně parkoviště	BB	ČB	ČB
Letovský statek	restaurace	Mírovce	BB vstup	BB	ČB	ČB
Restaurace Na Rynku	restaurace	Bernartice	nízký schod u vstupu – možno s pomocí překonat	ČB	ČB	ČB
Pivovarský dvůr Zvíkov	restaurace	Zvíkovské Podhradí	BB vstup	BB	ČB	ČB
U Broučka	restaurace	Milevsko	BB vstup	BB	ČB	ČB
Restaurace U Kapličky	restaurace	Písek	BB vstup, BWC	BB	ČB	ČB
Restaurant OtavaArena	restaurace	Písek	BB vstup	BB	ČB	ČB
Restaurace Na Křižovatce	restaurace	Kovářov	BB vstup	BB	ČB	ČB
Restaurace Stodola	restaurace	Milevsko	nízký schod u vstupu – možno s pomocí překonat	ČB	ČB	ČB
Schwarzenberský panský dvůr	restaurace	Čimelice	schod u vstupu, možno s pomocí překonat, vyhrazené parkovací místo pro vozíčkáře	ČB	ČB	ČB

Vysvětlivky: BB – zcela bezbariérové, BWC – bezbariérové WC, ČB – částečně bezbariérové, dostupné s doprovodem

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle [9,28]